

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ
ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ
ΓΕΝ. Δ/ΝΣΗ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ ΚΑΙ
ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
Δ/ΝΣΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ
ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΤΜΗΜΑ ΝΟΜΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ
ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
Ταχ. Δ/ση : Σταδίου 27
Ταχ. Κώδικας : 101 83, Αθήνα**

Εξ. Επείγον

Αθήνα, 16 Ιανουαρίου 2024
Αριθ. πρωτ. : 4835

ΠΡΟΣ:

1. Αποκεντρωμένες Διοικήσεις του Κράτους
2. Δήμοι της Χώρας

Πληροφορίες : Α. Καλογήρου
Γ. Κατσικά
Σ. Ντιντιούμη
e-mail : a.kalogirou@ypes.gr
g.katsika@ypes.gr
s.didiumi@ypes.gr
Τηλέφωνο : 2131364394
: 2131364026
: 2131364329

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ: 43

ΘΕΜΑ: «Τα Νομικά Πρόσωπα, οι σύνδεσμοι και οι επιχειρήσεις της πρωτοβάθμιας Τοπικής Αυτοδιοίκησης - ορισμός και συγκρότηση των οργάνων διοίκησής τους»

Κατ' εφαρμογή του άρθρου 5 παρ. 4 και 5 του ν. 4804/2021 (Α' 90), την 1η Ιανουαρίου 2024 εγκαθίστανται οι νέες δημοτικές αρχές που αναδείχθηκαν στις δημοτικές εκλογές της 8^{ης} Οκτωβρίου καθώς και στις επαναληπτικές της 15^{ης} Οκτωβρίου 2023. Μετά και την εκλογή των προεδρείων των δημοτικών συμβουλίων, κατά τα προβλεπόμενα στις διατάξεις του άρθρου 64 του ν. 3852/2010 (Α' 87), όπως αντικαταστάθηκε από το άρθρο 4 του ν. 5056/2023 (Α' 163), οι δήμοι καλούνται να προβούν στις αναγκαίες ενέργειες για την ανάδειξη των οργάνων διοίκησης των νομικών προσώπων και των συνδέσμων στους οποίους συμμετέχουν.

Με την παρούσα εγκύκλιο, θέτουμε υπόψη των νέων αυτοδιοικητικών αρχών το ισχύον θεσμικό πλαίσιο ως προς τη λειτουργία των νομικών προσώπων και επιχειρήσεων των πρωτοβάθμιων Ο.Τ.Α. καθώς και τη συγκρότηση των οργάνων διοίκησης αυτών.

1. Επισημάνσεις ως προς τη λειτουργία των δημοτικών νομικών προσώπων

Όπως ήδη σας έγινε γνωστό με τις υπ' αριθ. 86921/11.10.2023 (αρ. 1160/2023 με Α.Δ.Α.: 9ΗΓΝ46ΜΤΛ6-ΛΒ9) και υπ' αριθ. 107414/13.12.2023 (αρ. 1303/2023 με Α.Δ.Α.: 6ΖΠ146ΜΤΛ6-4ΚΡ) εγκυκλίους μας, ο ν. 5056/2023 επιφέρει νέα δεδομένα ως προς την οργάνωση και λειτουργία των δημοτικών υπηρεσιών και, συνακόλουθα, στο υφιστάμενο θεσμικό πλαίσιο ίδρυσης και λειτουργίας δημοτικών νομικών προσώπων και επιχειρήσεων. Επανερχόμαστε ως προς αυτά και επιστούμε την προσοχή σας στα ακόλουθα:

- **Καταργούνται/ λύονται αυτοδικαίως την 31η.12.2023 τα δημοτικά ν.π.δ.δ. και οι κοινωφελείς επιχειρήσεις.**
- **Καταργούνται αυτοδικαίως την 29^η.6.2024 οι σχολικές επιτροπές των δήμων, σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 28 του ν. 5056/2023,, με την επιφύλαξη της παρ. 5 του άρθρου 28 του ίδιου νόμου.**
- Στις ανωτέρω ρυθμίσεις του ν. 5056/2023 δεν υπάγονται και δεν καταργούνται:
  - Δημοτικά ιδρύματα
  - Ν.π.δ.δ. που διέπονται από ειδικότερες διατάξεις και όχι από τις διατάξεις του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων (λ.χ. Πανταζοπούλειος Λαϊκή Σχολή Δήμου Καλαμάτας)
  - Σύνδεσμοι Ο.Τ.Α.
  - Δημοτικά λιμενικά ταμεία
  - Κοινωφελείς επιχειρήσεις στις οποίες λειτουργεί ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.
  - Κοινωφελείς επιχειρήσεις οι οποίες έχουν λυθεί βάσει των πάγιων διατάξεων του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων και βρίσκονται στο στάδιο της εκκαθάρισης
  - Λοιπές επιχειρήσεις της πρωτοβάθμιας τοπικής αυτοδιοίκησης (λ.χ. Α.Ε., Αστικές εταιρείες Ο.Τ.Α. μη Κερδοσκοπικού Χαρακτήρα/ Α.Μ.Κ.Ε., επιχειρήσεις με ειδικό σκοπό τη λειτουργία ραδιοφωνικού/ τηλεοπτικού σταθμού, επιχειρήσεις τηλεθέρμανσης)
  - Οι Δημοτικές Επιχειρήσεις Ύδρευσης Αποχέτευσης (Δ.Ε.Υ.Α.).

Περαιτέρω, υπό τους όρους που προβλέπονται στην παρ. 1 του άρθρου 52 του ν. 5056/2023, δόθηκε η δυνατότητα στους Ο.Τ.Α. α΄ βαθμού **να διατηρήσουν, κατ' εξαίρεση** των προαναφερόμενων αυτοδίκαιων καταργήσεων/ λύσεων, νομικά τους πρόσωπα, ύστερα από απόφασή τους και με την έκδοση προβλεπόμενης στο νόμο σχετικής πράξης. **Βάσει της ως άνω νομοθετικής εξουσιοδότησης εκδόθηκαν οι υπ' αρ.103036/29-11-2023 (Β' 6719) και υπ' αρ. 108912/19-12-2023 (Β' 7549) υπουργικές αποφάσεις με τις οποίες εξαιρούνται από τις διατάξεις της αυτοδίκαιης κατάργησης και διατηρούνται δέκα (10) νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου και οκτώ (8) δημοτικές κοινωφελείς επιχειρήσεις.** Κατά συνέπεια, **εξακολουθούν να εφαρμόζονται** στα διατηρούμενα δημοτικά νομικά πρόσωπα και επιχειρήσεις **τα άρθρα 239 επ. και 254 επ του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων [ν. 3463/2006 (Α' 114)],** που αφορούν στους σκοπούς, τη διοίκηση και τη λειτουργία τους.

- Ομοίως, **εξακολουθεί να ισχύει το θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας των σχολικών επιτροπών, μέχρι την 29η-6-2024 (και εξής για όσες διατηρηθούν, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ. 5 του άρθρου 28 του ν. 5056/2023).**¹

Είναι δε αυτονόητο ότι εξακολουθεί να ισχύει η αναλογική εφαρμογή των ως άνω άρθρων στη λειτουργία άλλων μορφών νομικών προσώπων που λειτουργούν με ειδικές διατάξεις, οι οποίες παραπέμπουν για ορισμένα θέματα στα άρθρα αυτά (λ.χ. ως προς τη λειτουργία των αστικών εταιρειών Ο.Τ.Α. μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα του άρθρου 267 του Κ.Δ.Κ. εφαρμόζονται αναλογικά για τα θέματα προσλήψεων, διαχειριστικού ελέγχου κ.λπ. οι αντίστοιχες διατάξεις του Κ.Δ.Κ. περί των δημοτικών κοινωφελών επιχειρήσεων).

1.1. Σύσταση νομικών προσώπων και επιχειρήσεων: δυνατότητες / περιορισμοί

Ο νέος νόμος (5056/2023, Α'163) εισαγάγει περαιτέρω περιορισμούς ως προς την ίδρυση δημοτικών νομικών προσώπων και επιχειρήσεων.

Ειδικότερα:

---

¹ Σύμφωνα με την παρ. 5 του άρθρου 28 του ν. 5056/2023 «5. Με διαπιστωτική πράξη του Γραμματέα της οικείας αποκεντρωμένης διοίκησης, ύστερα από απόφαση του οικείου δημοτικού συμβουλίου, η οποία λαμβάνεται έως τις 31.3.2024, μπορούν να εξαιρούνται από την εφαρμογή του παρόντος σχολικές επιτροπές σε δήμους στους οποίους λειτουργούν συνολικά περισσότερες από εκατό (100) σχολικές μονάδες πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.».

Σύμφωνα με το άρθρο 31 του ν. 5056/2023, εφεξής (δηλ. από την 1^η Ιανουαρίου του 2024), δεν επιτρέπεται η ίδρυση νομικών προσώπων από τους Ο.Τ.Α. α' βαθμού, τα οποία συστήνονται σύμφωνα με το άρθρο 103 του ν. 3852/2010, καθώς και με τα άρθρα 239, 243 και 254 του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων (ν. 3463/2003), δηλαδή δεν επιτρέπεται η σύσταση δημοτικών ν.π.δ.δ., σχολικών επιτροπών καθώς και κοινωφελών επιχειρήσεων του άρθρου 254 επ. του ν. 3463/2006. Για την ίδρυση και λειτουργία λοιπών νομικών προσώπων και επιχειρήσεων εξακολουθούν να ισχύουν οι περιορισμοί των άρθρων 103 και 107 του ν. 3852/2010.

- Στους περιορισμούς του άρθρου 31 του νέου νόμου δεν υπόκειται η δυνατότητα σύστασης δημοτικών ιδρυμάτων, συνδέσμων Ο.Τ.Α. (ή η συμμετοχή σε υφιστάμενους συνδέσμους), δημοτικών επιχειρήσεων ύδρευσης - αποχέτευσης (Δ.Ε.Υ.Α.), καθώς και δικτύων, ενώ, επίσης, δεν θίγεται η δυνατότητα συμμετοχής των δήμων σε άλλες μορφές νομικών προσώπων ή συνεταιρισμών που λειτουργούν βάσει ειδικών διατάξεων νόμων (π.χ. Κοινότητες ανανεώσιμης ενέργειας, ενεργειακές κοινότητες κ.λπ.).
- Επίσης, συνεχίζουν να υφίστανται οι δυνατότητες συμμετοχής ή αυτοτελούς ίδρυσης από τους δήμους ανωνύμων εταιρειών των άρθρων 182 και 183 του ν. 4555/2018 (Α' 133).

Επισημαίνεται, περαιτέρω, ότι εξακολουθούν να ισχύουν οι πάγιες διατάξεις περί κατάργησης/ λύσης των δημοτικών νομικών προσώπων και επιχειρήσεων (άρθρα 241 και 262 του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων). Παραμένει, επίσης, σε ισχύ η διάταξη της παρ. 7 του άρθρου 11 του ν. 4674/2020 (Α' 53), σύμφωνα με την οποία: «για οποιαδήποτε σύσταση, λύση, συγχώνευση και μετατροπή κάθε είδους δημοτικού νομικού προσώπου, καθώς και για τη συμμετοχή σε νομικά πρόσωπα ή την αποχώρηση από αυτά, απαιτείται απόφαση δημοτικού συμβουλίου και **σύμφωνη γνώμη του οικείου δημάρχου**».

2. Διοίκηση των δημοτικών νομικών προσώπων και επιχειρήσεων

2.1 Γενικές επισημάνσεις

Α. Με βάση τα οριζόμενα στην περ. β. της παρ. 1 του άρθρου **53 «Καταργούμενες διατάξεις» του ν. 5056/2023**, οι διατάξεις της παρ. 1 του άρθρου 6 περί ορισμού μελών διοίκησης νομικών προσώπων δήμων και περιφερειών του ν. 4623/2019 (Α' 134) καταργούνται.

Επομένως, επανέρχονται σε ισχύ οι αντίστοιχες για κάθε νομικό πρόσωπο Ο.Τ.Α. πρότερες οργανικές διατάξεις του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων, οι οποίες προβλέπουν αναλογική συμμετοχή εκπροσώπων της πλειοψηφίας και της μειοψηφίας των δημοτικών συμβουλίων στη διοίκησή τους.

Β. Επιπλέον, επιστούμε την προσοχή σας στις διατάξεις της παρ.3 του άρθρου 26 του ν. 5056/2023² σύμφωνα με τις οποίες από την αυτοδιοικητική περίοδο που άρχεται την 1η.1. 2024, όπου στο Ένατο Μέρος «Ιδρύματα-Νομικά Πρόσωπα» του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων γίνεται αναφορά ή παραπομπή στη δημορχιακή επιτροπή ή στο άρθρο 104 του ίδιου νόμου, εφεξής νοούνται η δημοτική επιτροπή και το άρθρο 8 του ως άνω νόμου, αντίστοιχα.

Γ. Υπογραμμίζεται, επίσης, η υποχρέωση των δημοτικών αρχών, κατά την ανάδειξη των διοικήσεων των νομικών τους προσώπων και επιχειρήσεων, να μεριμνήσουν για την τήρηση της προβλεπόμενης στην παρ. 1β του άρθρου 6. του ν. 2839/2000 (Α' 196), ποσόστωσης στη συμμετοχή των δύο (2) φύλων (ανδρών-γυναικών)³.

Δ. Επισημαίνεται, τέλος, ότι όπου στις διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας περί διοίκησης, εν προκειμένω, των νομικών προσώπων και επιχειρήσεων της πρωτοβάθμιας τοπικής αυτοδιοίκησης αναφέρεται η συμμετοχή «αιρετών εκπροσώπων του δήμου», νοούνται οι δημοτικοί σύμβουλοι και ο δήμαρχος και όχι οι σύμβουλοι και οι εκπρόσωποι κοινοτήτων οι οποίοι/ες αποτελούν όργανα ενδοδημοτικής αποκέντρωσης των δήμων, με αποτέλεσμα η

2 Παρ. 3 άρθρου 26 ν. 5056/2023: «3. Από την αυτοδιοικητική περίοδο που άρχεται την 1η.1. 2024, όπου στο Ένατο Μέρος του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων [ν. 3463/2006 (Α' 114)] γίνεται αναφορά ή παραπομπή στη δημορχιακή επιτροπή ή στο άρθρο 104 του ίδιου νόμου, εφεξής νοούνται η δημοτική επιτροπή και το άρθρο 8 του παρόντος, αντίστοιχα.».

3 Σύμφωνα με την παρ. 1, περ. β του ν. 2839/2000 (Α' 196):

1.β) Στις περιπτώσεις διορισμού ή υποδείξεως από το Δημόσιο, τα Ν.Π.Δ.Δ. και τους Ο.Τ.Α. μελών διοικητικών συμβουλίων ή άλλων συλλογικών οργάνων διοίκησης Ν.Π.Δ.Δ. ή Ν.Π.Ι.Δ., ο αριθμός των διοριζομένων ή υποδεικνυομένων προσώπων κάθε φύλου ανέρχεται σε ποσοστό ίσο τουλάχιστον με το 1/3 των διοριζομένων ή υποδεικνυομένων σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις, εφόσον τα μέλη που διορίζονται ή υποδεικνύονται είναι πάνω από ένα (1).

Τυχόν δεκαδικός αριθμός στρογγυλοποιείται στην επόμενη ακέραιη μονάδα, εφόσον το κλάσμα είναι ίσο με μισό της μονάδας και άνω. Συγκρότηση συλλογικού οργάνου των περιπτώσεων α' και β' χωρίς την τήρηση των προϋποθέσεων του παρόντος άρθρου δεν είναι νόμιμη, εκτός των περιπτώσεων συλλογικών οργάνων των οποίων τα μέλη εν μέρει ή στο σύνολό τους ορίζονται ως εκ της θέσεως αυτών (ex officio) ή προέρχονται από εκλογή ή ορίζονται από το Υπουργείο Εθνικής Άμυνας και τα εποπτευόμενα από αυτό νομικά πρόσωπα λόγω αποδεδειγμένης ανεπάρκειας ικανού αριθμού προσώπων του ετέρου φύλου.

εκλογή και η άσκηση των αρμοδιοτήτων τους να περιορίζεται στα όρια της Κοινότητας που εκπροσωπούν και όχι στο σύνολο του δήμου, ο οποίος διοικείται από τον/την δήμαρχο και τους/τις δημοτικούς συμβούλους.

Νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου των δήμων

2.2. Δημοτικά Ιδρύματα

Με τις διατάξεις των άρθρων 226 επ. του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων, προβλέπεται η δυνατότητα σύστασης, με προεδρικό διάταγμα, δημοτικών ιδρυμάτων, όπως γηροκομείων, ορφανοτροφείων, βρεφοκομείων, μουσείων ή άλλων επιστημονικών ιδρυμάτων, ύστερα από απόφαση του δημοτικού συμβουλίου.

Το προεδρικό διάταγμα, ορίζει τον σκοπό, τα όργανα της διοίκησης, τους πόρους, την περιουσία που αφιερώνεται σε αυτό και το όνομα του ιδρύματος. Με το ίδιο προεδρικό διάταγμα, καταρτίζεται ο οργανισμός εσωτερικής υπηρεσίας του ιδρύματος. Το προεδρικό διάταγμα εκδίδεται, με πρόταση του Υπουργού Εσωτερικών και του αρμόδιου καθ' ύλην Υπουργού, αφού τηρηθούν και οι ειδικές, για κάθε κατηγορία ιδρυμάτων, διατάξεις.

Όργανα διοίκησης των δημοτικών ιδρυμάτων είναι:

- το διοικητικό συμβούλιο,
- η εκτελεστική επιτροπή και
- ο πρόεδρος του ιδρύματος..

Σε κάθε ίδρυμα λειτουργεί τριμελής **εκτελεστική επιτροπή** που αποτελείται από τον πρόεδρο ή τον αντιπρόεδρο και δύο (2) μέλη του διοικητικού συμβουλίου.

Τα τακτικά και τα δύο (2) αναπληρωματικά μέλη της εκτελεστικής επιτροπής, εκλέγονται από το διοικητικό συμβούλιο με σχετική πλειοψηφία. **Η θητεία των μελών της εκτελεστικής επιτροπής είναι αντίστοιχη με τη θητεία των μελών του διοικητικού συμβουλίου και η εκλογή τους γίνεται, ευθύς μόλις το διοικητικό συμβούλιο συγκροτηθεί σε σώμα (άρθρο 232 Κ.Δ.Κ.).**

Κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 227 του Κ.Δ.Κ. «Διοίκηση», **το διοικητικό συμβούλιο των δημοτικών ιδρυμάτων απαρτίζεται από τον δήμαρχο ως πρόεδρο ή άλλο αιρετό ή μη πρόσωπο που αυτός θα ορίσει ως πρόεδρο και από έξι (6) έως δέκα (10) μέλη που εκλέγονται από το δημοτικό συμβούλιο.**

Μεταξύ των μελών αυτών, εκλέγονται **δύο (2) τουλάχιστον δημοτικοί σύμβουλοι**, από τους οποίους ο ένας ορίζεται από τη μειοψηφία του δημοτικού συμβουλίου. Ο ορισμός του εκπροσώπου της μειοψηφίας αποφασίζεται μόνο από τους συμβούλους του συνόλου της μειοψηφίας με μεταξύ τους φανερή ψηφοφορία.

Εφόσον το ίδρυμα έχει την έδρα του σε δημοτική κοινότητα, εκλέγεται, επίσης, ένας (1) τουλάχιστον σύμβουλος της αντίστοιχης κοινότητας ή ο πρόεδρος της δημοτικής κοινότητας, σε περίπτωση που αυτή αριθμεί έως διακόσιους (200) κατοίκους.

Επίσης, στην περίπτωση που στο ίδρυμα απασχολούνται περισσότεροι από δέκα (10) εργαζόμενοι, συμμετέχει στη διοίκηση ο εκπρόσωπός τους, ο οποίος προτείνεται από τη γενική συνέλευση των τακτικών υπαλλήλων εντός προθεσμίας δεκαπέντε (15) ημερών από τότε που θα της αποσταλεί η σχετική πρόσκληση. Σημειώνεται ότι, στην περίπτωση που οι εργαζόμενοι είναι λιγότεροι από δέκα (10), στη θέση του εκπροσώπου των εργαζομένων και προς συμπλήρωση του αριθμού της σύνθεσης του διοικητικού συμβουλίου, θα πρέπει να εκλεγεί από το δημοτικό συμβούλιο ένας (1) ακόμη δημοτικός σύμβουλος.

Επιπλέον, μέλη του διοικητικού συμβουλίου εκλέγονται και **πρόσωπα με επαγγελματική ή κοινωνική δράση ή ειδικές γνώσεις** που έχουν συνάφεια με το σκοπό του ιδρύματος ή και πρόσωπα που είναι χρήστες των υπηρεσιών του ιδρύματος.

Επίσης, σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 228 του Κ.Δ.Κ. «Συμμετοχή των δωρητών στη διοίκηση», δωρητές ιδρυμάτων, που έχουν επιφυλάξει το δικαίωμα να συμμετέχουν αυτοπροσώπως ή με αντιπρόσωπο, είτε ως μέλη των διοικητικών συμβουλίων είτε να παρίστανται στις συνεδριάσεις αυτών, ασκούν τα δικαιώματα αυτά, όπως ορίζεται κάθε φορά με το προεδρικό διάταγμα σύστασης. Στην περίπτωση αυτή, το προεδρικό διάταγμα σύστασης του ιδρύματος εκδίδεται και με πρόταση του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών.

Περαιτέρω, όσο αφορά στην εκλογή και θητεία των μελών των διοικητικών συμβουλίων των δημοτικών ιδρυμάτων, από το πνεύμα της διάταξης του άρθρου 229 Κ.Δ.Κ. προκύπτει ότι η θητεία αναλογεί στο ήμισυ της θητείας των δημοτικών αρχών. **Συνεπώς, μέσα σε ένα (1) μήνα από την έναρξη της δημοτικής περιόδου (1^η.1.2024), και ακολούθως, κατά το τρίτο (3ο) έτος της δημοτικής και περιφερειακής περιόδου εντός ενός (1) μηνός από τη λήξη της θητείας των μελών του διοικητικού συμβουλίου**, το δημοτικό συμβούλιο συνεδριάζει και εκλέγει με φανερή ψηφοφορία και απόλυτη πλειοψηφία του συνολικού αριθμού των μελών του τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου κάθε ιδρύματος. Η θητεία των μελών του διοικητικού συμβουλίου λήγει, **σε κάθε περίπτωση, με την εγκατάσταση των νέων μελών (παρ. 1 άρθρου 229 Κ.Δ.Κ.)**.

Σημειωτέον, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στην παρ.7 του άρθρου 227 του Κ.Δ.Κ. , όπως προστέθηκε με την παρ. 1 του άρθρου 12 του ν. 4625/2019 (Α'139), «7. Οι πράξεις ορισμού των προέδρων των δημοτικών ιδρυμάτων, καθώς και των αντιπροέδρων αυτών, δημοσιεύονται στο πρόγραμμα «Διαύγεια», κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 76 του ν. 4727/2020 (Α' 184), οπότε και αποκτούν νόμιμη υπόσταση, για όλες τις συνέπειες...».

Τέλος, βάσει των οριζόμενων στο άρθρο 233 Κ.Δ.Κ. «Αρμοδιότητες», σε συνδυασμό με τη νέα διάταξη της παρ. 3 του άρθρου 26 του ν. 5056/2023 (βλ. 2.1. της παρούσης εγκυκλίου), το διοικητικό συμβούλιο του δημοτικού ιδρύματος, ο πρόεδρός του και η εκτελεστική επιτροπή έχουν, ως προς τη διοίκηση του ιδρύματος, τις αρμοδιότητες δημοτικού συμβουλίου, δημάρχου και δημοτικής επιτροπής, αντιστοίχως.

2.3. Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου

Όργανα διοίκησης του δημοτικού νομικού προσώπου είναι **το διοικητικό συμβούλιο και ο πρόεδρός του**, ενώ δεν αποκλείεται και η δυνατότητα λειτουργίας **εκτελεστικής επιτροπής**, υπό τις προϋποθέσεις του άρθρου 240Α Κ.Δ.Κ..4

Όσο αφορά στον ορισμό και θητεία των μελών του **διοικητικού συμβουλίου** των δημοτικών νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, κατά το έτος έναρξης της δημοτικής περιόδου και κατόπιν της εκλογής του προεδρείου του, το δημοτικό συμβούλιο λαμβάνει απόφαση για τον ορισμό των μελών του διοικητικού συμβουλίου του νομικού προσώπου και των αναπληρωτών τους, καθώς, επίσης, και για τη διάρκεια της θητείας του.

Η θητεία των μελών του διοικητικού συμβουλίου **λήγει, σε κάθε περίπτωση, με την εγκατάσταση των νέων μελών του διοικητικού συμβουλίου (παρ. 1 άρθρου 240 Κ.Δ.Κ.).** Κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 240 παρ. 1 Κ.Δ.Κ., το **διοικητικό συμβούλιο** του νομικού προσώπου αποτελείται από πέντε (5) έως δεκαπέντε (15) μέλη, που ορίζονται με τους αναπληρωτές τους **από το δημοτικό συμβούλιο.**

Μέλη του διοικητικού συμβουλίου μπορούν να είναι ο δήμαρχος, αιρετοί εκπρόσωποι του δήμου, εκπρόσωπος των εργαζομένων του νομικού προσώπου και δημότες ή κάτοικοι.

---

4 Σύμφωνα με το **άρθρο 240Α του ν. 3463/2006**, «Στα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου των Δήμων με πληθυσμό άνω των 100.000 κατοίκων μπορεί να συνιστάται, με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου του Ν.Π.Δ.Δ., η οποία εγκρίνεται από το Δημοτικό Συμβούλιο με την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών του, τριμελής Εκτελεστική επιτροπή, η οποία διέπεται από τις διατάξεις των άρθρων 232 και 233 του νόμου αυτού.».

Ειδικότερα:

- Στην περίπτωση που έχει οριστεί ως μέλος ο **δήμαρχος**, αυτός **αυτοδικαίως καθίσταται και πρόεδρος** του διοικητικού συμβουλίου.
- Ένα (1) **τουλάχιστον μέλος εκ των μελών του διοικητικού συμβουλίου ορίζεται από τη μειοψηφία** του δημοτικού συμβουλίου. Εάν τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου είναι **περισσότερα από πέντε (5)**, δύο (2) **τουλάχιστον από αυτά ορίζονται από τη μειοψηφία του δημοτικού συμβουλίου**. Ο ορισμός των ως άνω μελών γίνεται αποκλειστικά από το σύνολο των συμβούλων της μειοψηφίας. Είναι δυνατόν η μειοψηφία αντί δημοτικού συμβούλου να ορίσει ως εκπρόσωπό της **δημότη ή κάτοικο**, κατ' ανάλογη εφαρμογή του δεύτερου εδαφίου της παρ. 1 του άρθρου 240 Κ.Δ.Κ. Σε περίπτωση που η μειοψηφία δεν ορίσει συμβούλους, δημότες ή κατοίκους, ή εκείνοι που έχουν οριστεί παραιτηθούν, χωρίς να αντικατασταθούν, μετέχουν σύμβουλοι, δημότες ή κάτοικοι που ορίζονται από την πλειοψηφία.
- Στις περιπτώσεις που το νομικό πρόσωπο λειτουργεί στην περιφέρεια δημοτικής κοινότητας ένα (1) μέλος προτείνεται από το οικείο συμβούλιο, ή είναι ο πρόεδρος της δημοτικής κοινότητας, σε περίπτωση που αυτή αριθμεί έως διακόσιους (200) κατοίκους.
- Στο διοικητικό συμβούλιο μετέχει **εκπρόσωπος των εργαζομένων**, εφόσον το νομικό πρόσωπο απασχολεί περισσότερους από δέκα (10) εργαζομένους, ο οποίος προτείνεται από τη γενική συνέλευση των τακτικών υπαλλήλων εντός προθεσμίας δεκαπέντε (15) ημερών από τότε που θα αποσταλεί η σχετική πρόσκληση.
- Επίσης, συμμετέχουν **δημότες ή κάτοικοι** που είναι χρήστες των υπηρεσιών του νομικού προσώπου ή που έχουν ανάλογη επαγγελματική ή κοινωνική δράση ή ειδικές γνώσεις, ανάλογα με το σκοπό του νομικού προσώπου.

Μετά τον ορισμό των μελών, το δημοτικό συμβούλιο εκλέγει από τα μέλη αυτά τον πρόεδρο και τον αντιπρόεδρο του διοικητικού συμβουλίου, εκτός της περίπτωσης του δημάρχου ως ορισμένου μέλους που αυτοδικαίως καθίσταται και πρόεδρος του διοικητικού συμβουλίου.

Επιπλέον, στα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου δήμων με πληθυσμό άνω των 100.000 κατοίκων μπορεί να συνιστάται, με απόφαση του διοικητικού συμβουλίου του νομικού προσώπου η οποία εγκρίνεται από το δημοτικό συμβούλιο με την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών του, **τριμελής εκτελεστική επιτροπή**.

Η εκτελεστική επιτροπή αποτελείται από τον πρόεδρο ή τον αντιπρόεδρο και δύο μέλη του διοικητικού συμβουλίου. Τα τακτικά, καθώς και τα δύο αναπληρωματικά μέλη της εκτελεστικής επιτροπής, εκλέγονται από το διοικητικό συμβούλιο με σχετική πλειοψηφία. Η

θητεία των μελών της εκτελεστικής επιτροπής είναι αντίστοιχη με τη θητεία των μελών του διοικητικού συμβουλίου και η εκλογή τους γίνεται, ευθύς μόλις το διοικητικό συμβούλιο συγκροτηθεί σε σώμα.

Σύμφωνα, τέλος, με την παρ.7 του άρθρου 227 του Κ.Δ.Κ., η οποία, βάσει της παρ. 2 του άρθρου 240 Κ.Δ.Κ., εφαρμόζεται αναλογικά και στα εν προκειμένω δημοτικά ν.π.δ.δ., επισημαίνεται ότι οι πράξεις ορισμού των προέδρων των δημοτικών ν.π.δ.δ., καθώς και των αντιπροέδρων αυτών, δημοσιεύονται στο πρόγραμμα «Διαύγεια», κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 76 του ν. 4727/2020, οπότε και αποκτούν νόμιμη υπόσταση, για όλες τις συνέπειες...».

2.4. Σχολικές Επιτροπές

Όπως προαναφέρθηκε, **οι σχολικές επιτροπές των δήμων που συστήθηκαν βάσει των διατάξεων της παρ. 2 του άρθρου 103 του ν. 3852/2010, καταργούνται αυτοδικαίως την 29^η.6.2024. Από την έναρξη της νέας δημοτικής περιόδου και μέχρι την κατάργησή τους, εξακολουθεί να ισχύει το υφιστάμενο θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας τους. Ομοίως, ισχύει το ίδιο πλαίσιο και μετά την 30^η.6.2024, για όσες σχολικές επιτροπές διατηρηθούν, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ. 5 του άρθρου 28 του ν. 5056/2023.**

Συνακόλουθα, για τη διοίκηση και λειτουργία των προαναφερόμενων νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου εφαρμόζονται τα προβλεπόμενα στην υπ' αρ.63967/2019 (Β' 3537) απόφαση του Υφυπουργού Εσωτερικών, η οποία τροποποίησε την αντίστοιχη με υπ' αρ. 8440/2011 υπουργική απόφαση «Καθορισμός λειτουργίας των σχολικών επιτροπών και ρύθμιση οικονομικών θεμάτων αυτών» (Β' 318).

Πιο συγκεκριμένα, ως προς τη διοίκηση των σχολικών επιτροπών ισχύουν τα οριζόμενα στην παρ. 1 του άρθρου 1 της ανωτέρω υπ' αρ. 63967/2019 (Β' 3537) απόφασης του Υφυπουργού Εσωτερικών. Δεδομένου, ωστόσο, ότι οι διατάξεις της παρ. 1 του άρθρου 6 του ν. 4623/2019 (Α' 134) περί ορισμού μελών διοίκησης νομικών προσώπων δήμων και περιφερειών καταργήθηκαν, όπως προαναφέρθηκε, δεν εφαρμόζονται τα οριζόμενα στην περ. β. της παρ. 1 του άρθρου 1 της εν λόγω απόφασης.

Ως εκ τούτου, σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 1 της απόφασης αυτής, οι σχολικές επιτροπές διοικούνται από **διοικητικό συμβούλιο**, στο οποίο μετέχουν έως δεκαπέντε (15) μέλη, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 103 παρ. 2 του ν. 3852/2010 και του άρθρου 240 του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων. Μεταξύ των μελών, τακτικών και αναπληρωματικών, ορίζονται υποχρεωτικά:

-Δύο (2) διευθυντές/ διευθύντριες, εκ των πέντε (5) αρχαιότερων, των σχολικών μονάδων,

πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, αντίστοιχα.

-Μία/ ένας (1) εκ των αρχαιοτέρων **νηπιαγωγών** για την σχολική επιτροπή της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης.

-Μία/ ένας (1) **εκπρόσωπος της αντίστοιχης ένωσης γονέων**, και στην περίπτωση που δεν υπάρχει ένωση γονέων, ένας (1) εκπρόσωπος των υφιστάμενων συλλόγων γονέων, κατά προτεραιότητα μεγέθους σε μαθητικό δυναμικό σχολικής μονάδας.

-Μία/ ένας (1) **εκπρόσωπος των μαθητικών κοινοτήτων** για τα σχολεία της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, κατά προτεραιότητα μεγέθους σε μαθητικό δυναμικό σχολικής μονάδας.

Κατά τις συνεδριάσεις των σχολικών επιτροπών, όταν συζητούνται θέματα τα οποία αφορούν συγκεκριμένη σχολική μονάδα, καλείται ο οικείος διευθυντής σχολικής μονάδας, ο οποίος συμμετέχει με δικαίωμα ψήφου.».

Κατά τα λοιπά, σύμφωνα με την ως άνω υπουργική απόφαση, **εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις της παρ.1 του άρθρου 240 του ν. 3463/2006**, ως προς τον ορισμό των μελών του διοικητικού συμβουλίου και, ιδίως, ως προς τη συμμετοχή του δημάρχου (ο οποίος καθίσταται αυτοδικαίως πρόεδρος, εφόσον οριστεί μέλος) και των δημοτικών συμβούλων (βάσει της προβλεπόμενης στο άρθρο 240 του ΚΔΚ υποχρεωτικής συμμετοχή συμβούλου/ων της μειοψηφίας).

2.5. Δημοτικά Λιμενικά Ταμεία

Τα δημοτικά λιμενικά ταμεία, όπως προαναφέρθηκε, εξαιρούνται ρητώς βάσει της παρ. 7 άρθρου 27 ν. 5056/2023 από τις αυτοδίκαιες καταργήσεις των ν.π.δ.δ.

Κατά τις διατάξεις του άρθρου 103 παρ. 1 στοιχείο β) του ν.3852/2010, για τη διοίκηση και διαχείριση ζώνης λιμένα, ένας δήμος μπορεί να έχει ή να συστήνει ένα δημοτικό λιμενικό ταμείο το οποίο συστήνεται με προεδρικό διάταγμα ως νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου με βάση τα προβλεπόμενα στο άρθρο 28 του ν. 2738/1999 (Α' 180) και λειτουργεί με τις διατάξεις του άρθρου 239 Κ.Δ.Κ. και τα ειδικώς προβλεπόμενα στο άρθρο 244 Κ.Δ.Κ.

Τα δημοτικά λιμενικά ταμεία διοικούνται από **διοικητικό συμβούλιο**, τα μέλη του οποίου ορίζονται με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου κατά τις διατάξεις της παρ. 1 του άρθρου 240 Κ.Δ.Κ. Μεταξύ αυτών, ορίζεται υποχρεωτικά ως μέλος **ο προϊστάμενος της λιμενικής αρχής της έδρας** του νομικού προσώπου και, όπου δεν υπάρχει τέτοια αρχή, στην έδρα, ο προϊστάμενος της πλησιέστερης προς αυτήν λιμενικής αρχής. (παρ. 2 άρθρου 244 Κ.Δ.Κ.)

Ειδικότερα, **τα δημοτικά λιμενικά ταμεία των οποίων η γεωγραφική περιοχή ευθύνης εκτείνεται στα όρια ενός Ο.Τ.Α.** διοικούνται από επταμελές (7μελές) διοικητικό συμβούλιο.⁵

Ως προς τον ορισμό του προέδρου και του αντιπροέδρου του λιμενικού ταμείου του οποίου η γεωγραφική περιοχή ευθύνης εκτείνεται στα όρια ενός Ο.Τ.Α., εφαρμόζονται αναλογικά οι διατάξεις των εδαφίων η' και θ' της παρ. 1 του άρθρου 240 Κ.Δ.Κ. Σύμφωνα με αυτές, το δημοτικό συμβούλιο, μετά τον ορισμό των μελών του διοικητικού συμβουλίου του λιμενικού ταμείου, εκλέγει από τα μέλη αυτά τον πρόεδρο και τον αντιπρόεδρο του διοικητικού συμβουλίου, εκτός της περίπτωσης του δημάρχου ως ορισμένου μέλους που αυτοδικαίως καθίσταται και πρόεδρος του διοικητικού συμβουλίου του λιμενικού ταμείου.

Περαιτέρω, για την περίπτωση των **δημοτικών λιμενικών ταμείων με διαδημοτικό χαρακτήρα**, των οποίων, δηλαδή, η γεωγραφική περιοχή ευθύνης εκτείνεται στα όρια περισσότερων του ενός Ο.Τ.Α., εφαρμόζονται τα προβλεπόμενα στην παρ. 2 του άρθρου 244 του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων. Σύμφωνα με αυτά ο αριθμός των μελών του διοικητικού συμβουλίου, ορίζεται σε εννέα (9), στην περίπτωση που η γεωγραφική περιοχή του εκτείνεται στα όρια δύο Ο.Τ.Α., έντεκα (11) στα όρια τριών Ο.Τ.Α. και μέχρι δεκαπέντε (15) στα όρια περισσότερων των τριών Ο.Τ.Α.

Ο αριθμός των αιρετών εκπροσώπων καθενός από τους συμμετέχοντες Ο.Τ.Α. προσδιορίζεται από το ακέραιο πηλίκο της διαίρεσης του αριθμού των μελών του διοικητικού συμβουλίου, δια του αριθμού των μετεχόντων Ο.Τ.Α. Σε περίπτωση κατά την οποία προκύπτει υπόλοιπο προς συμπλήρωση του αριθμού των μελών, οι αντίστοιχες θέσεις του διοικητικού συμβουλίου κατανέμονται ανά μία στους συμμετέχοντες Ο.Τ.Α. με το μεγαλύτερο πληθυσμό.

Σε περίπτωση, κατά την οποία προκύπτει αριθμός μεγαλύτερος των μελών του διοικητικού συμβουλίου, ο αριθμός των αιρετών μειώνεται με αφαίρεση εκπροσώπων των πληθυσμιακά μικρότερων Ο.Τ.Α. και σε περίπτωση νησιών με αφαίρεση κατά πρώτον των εκπροσώπων των πληθυσμιακά μικρότερων Ο.Τ.Α. του νησιού, στο οποίο βρίσκεται η έδρα του Δημοτικού Λιμενικού Ταμείου.

---

⁵ Ως προς τον αριθμό των μελών **του διοικητικού συμβουλίου** των δημοτικών λιμενικών ταμείων των οποίων η γεωγραφική περιοχή ευθύνης εκτείνεται στα όρια ενός Ο.Τ.Α., ισχύουν τα προβλεπόμενα στην υπ' αρ .3656/2014 απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας (σχετική η με Α.Π.: 42090/4.01.2016 με Α.Δ.Α.: 6Ζ60465ΦΘΕ-Ν5Π εγκύκλιος Υπουργείου Εσωτερικών). Με την απόφαση αυτή, κρίθηκε ότι «για την περίπτωση λιμενικών ταμείων των οποίων η γεωγραφική περιοχή εκτείνεται στα όρια ενός ΟΤΑ δεν υπάρχει σχετική ρύθμιση στην παρ.3 του άρθρου 244 (του ΚΔΚ) και ως εκ τούτου έχουν ανάλογη εφαρμογή οι διατάξεις του άρθρου 28 του ν.2738/1999, όπως ρητώς ορίζει η παρ.7 του άρθρου 244 ΚΔΚ. Σύμφωνα δε με την παρ.2 του άρθρου 28 του ν.2738/1999 στην περίπτωση που η γεωγραφική περιοχή ευθύνης του λιμενικού ταμείου εκτείνεται στα όρια ενός ΟΤΑ, ο αριθμός των μελών του διοικητικού συμβουλίου ορίζεται σε επτά (7) μέλη.».

Ο πρόεδρος των ανωτέρω νομικών προσώπων με διαδημοτικό χαρακτήρα και τα μη αιρετά μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου ορίζονται με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου της έδρας του νομικού προσώπου.

Ως προς τον ορισμό του αντιπροέδρου των «διαδημοτικών» λιμενικών ταμείων, εφαρμόζονται οι διατάξεις της παρ. 2 του άρθρου 244 και του εδαφίου η της παρ. 1 του άρθρου 240 Κ.Δ.Κ. σε συνδυασμό με τις διατάξεις της παρ. 4 του άρθρου 244 Κ.Δ.Κ. . Επομένως, στα διαδημοτικά λιμενικά ταμεία μετά τον ορισμό των μελών του διοικητικού συμβουλίου, το αρμόδιο όργανο για τον ορισμό του αντιπροέδρου τους είναι το δημοτικό συμβούλιο της έδρας αυτών.

Σύμφωνα, τέλος, με την παρ. 7 του άρθρου 227 του Κ.Δ.Κ., η οποία, βάσει της παρ. 2 του άρθρου 240 Κ.Δ.Κ. σε συνδυασμό με τις παρ. 1 και 2 του άρθρου 244 Κ.Δ.Κ., εφαρμόζεται αναλογικά και στα δημοτικά λιμενικά ταμεία, επισημαίνεται ότι οι πράξεις ορισμού των προέδρων των δημοτικών λιμενικών ταμείων, καθώς και των αντιπροέδρων αυτών, δημοσιεύονται στο πρόγραμμα «Διαύγεια», κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 76 του ν. 4727/2020, οπότε και αποκτούν νόμιμη υπόσταση, για όλες τις συνέπειες...».

2.6. Σύνδεσμοι ΟΤΑ

Σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 1 του άρθρου 245 του ν. 3463/2006, δύο ή περισσότεροι Δήμοι μπορούν, με απόφαση καθενός από τα δημοτικά τους συμβούλια, να συστήσουν Σύνδεσμο Δήμων με ειδικό σκοπό την εκτέλεση έργων ή την παροχή συγκεκριμένων υπηρεσιών ή την άσκηση αρμοδιοτήτων τους, καθώς και για το σχεδιασμό και την κατάρτιση προγραμμάτων και μεθόδων για την ανάπτυξη του ευρύτερου χώρου τους. Οι σύνδεσμοι, σύμφωνα με το ίδιο άρθρο, αποτελούν νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου των Ο.Τ.Α. α΄ βαθμού και συστήνονται με πράξη του Γραμματέα της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης, η οποία δημοσιεύεται στο Φύλλο της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως, ύστερα από απόφαση του δημοτικού συμβουλίου καθενός από τους δήμους-μέλη, σύμφωνα με τις προβλέψεις των άρθρων 245 επ. του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων.

Η απόφαση των δημοτικών συμβουλίων, η οποία λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών τους, περιέχει τον ειδικό σκοπό για τον οποίο ιδρύεται ο σύνδεσμος, τη χρονική διάρκεια και την έδρα του, καθώς και τις εισφορές που πρέπει να καταβάλλει κάθε χρόνο κάθε Δήμος. Στην απόφαση σύστασης του Συνδέσμου αναφέρονται ρητά και οι υπηρεσίες, για τις οποίες επιβάλλονται τέλη.

Επιπλέον των ανωτέρω συνδέσμων δήμων, που η σύστασή τους προβλέπεται στις προαναφερόμενες διατάξεις του Κ.Δ.Κ. (άρθρα 245 έως 250), λειτουργούν στη χώρα και οι **Σύνδεσμοι με μέλη τους νεοσύστατους με το άρθρο 154 του ν. 4600/2019 (Α' 43) δήμους**, που συστήθηκαν αυτοδικαίως με τις διατάξεις του άρθρου 156 παρ. 2 του ν. 4600/2019. Για τη διοίκηση και λειτουργία των συνδέσμων αυτών, εφαρμόζεται αναλογικά η κείμενη νομοθεσία που ισχύει για τους συνδέσμους δήμων, δηλαδή τα άρθρα 245 έως 250 του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων.

Όργανα διοίκησης των συνδέσμων των Ο.Τ.Α.:

1. Το Διοικητικό Συμβούλιο
2. Η Εκτελεστική Επιτροπή
3. Ο Πρόεδρος.

Εκλογή αντιπροσώπων δήμων στο Διοικητικό Συμβούλιο Συνδέσμου ΟΤΑ

Στο άρθρο **246 του Κ.Δ.Κ.** ορίζεται ότι το διοικητικό συμβούλιο συνδέσμου των Ο.Τ.Α. συγκροτείται από αιρετούς αντιπροσώπους του κάθε δήμου που συμμετέχει σε αυτόν. Οι αντιπρόσωποι εκλέγονται από τα δημοτικά συμβούλια, ανάλογα με τον μόνιμο πληθυσμό τους, με βάση τον μόνιμο πληθυσμό του μικρότερου Δήμου που εκπροσωπείται με έναν αντιπρόσωπο. Ο αριθμός των αντιπροσώπων των υπόλοιπων δήμων υπολογίζεται ως εξής:

α) Σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 246 του Κ.Δ.Κ. των αντιπροσώπων του καθενός από τους λοιπούς δήμους που μετέχουν στον σύνδεσμο, υπολογίζεται με το κλάσμα:

Αριθμός Αντιπροσώπων Δήμου = Πληθυσμός Δήμου / Πληθυσμός Μικρότερου Δήμου
--

Κλάσμα μεγαλύτερο από μισή μονάδα υπολογίζεται ως μονάδα.

β) Εάν με τον ανωτέρω υπολογισμό τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου του Συνδέσμου είναι περισσότερα από είκοσι πέντε (25), τότε η εκλογή των αντιπροσώπων στο σύνδεσμο γίνεται σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ. 3 του άρθρου 246 Κ.Δ.Κ.

γ) Εάν με τον υπολογισμό της παρ. 3 του άρθρου 246 τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου του Συνδέσμου είναι περισσότερα από εβδομήντα πέντε (75), τότε οι αντιπρόσωποι για το διοικητικό συμβούλιο εκλέγονται με βάση τα οριζόμενα στην παρ. 4 του άρθρου 246 Κ.Δ.Κ..

---

6 Σύμφωνα με την παρ. 12 του άρθρου 283 του ν. 3852/2010, «12. Για την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος και του ν. 3463/2006, όπου γίνεται αναφορά στον πληθυσμό, περιλαμβανομένης και της έκδοσης σχετικών κανονιστικών πράξεων, νοείται ο μόνιμος πληθυσμός, όπως εμφανίζεται στους επίσημους πίνακες των αποτελεσμάτων της τελευταίας απογραφής πληθυσμού, που έχουν κυρωθεί και δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως....».

δ) Εφόσον στο σύνδεσμο συμμετέχουν δύο (2) έως και τέσσερις (4) δήμοι και ο αριθμός των αντιπροσώπων ύστερα από τον υπολογισμό σύμφωνα με την παρ. 2 είναι μεγαλύτερος από είκοσι πέντε (25) ή μικρότερος από πέντε (5), το διοικητικό συμβούλιο συγκροτείται σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 3 του άρθρου 246 Κ.Δ.Κ.

δ1) εάν και μετά τον ως άνω υπολογισμό ο αριθμός των αντιπροσώπων είναι μικρότερος από πέντε (5), το διοικητικό συμβούλιο συγκροτείται με πέντε (5) αντιπροσώπους συμπληρώνοντας τις κενές θέσεις με έναν (1) αντιπρόσωπο των δήμων που έχουν το μεγαλύτερο πληθυσμό κατά σειρά. Σε συνδέσμους δύο (2) δήμων, αν δεν συμπληρώνεται ο αριθμός των πέντε (5) αντιπροσώπων ούτε με τον προηγούμενο υπολογισμό συγκροτείται από δύο (2) αντιπροσώπους του δήμου με το μικρότερο πληθυσμό και τρεις (3) αντιπροσώπους του δήμου με τον μεγαλύτερο πληθυσμό.

Επισημαίνεται ότι, στην περίπτωση που ένα δημοτικό συμβούλιο εκλέγει περισσότερους από δύο (2) εκπροσώπους, ο ένας (1) από αυτούς εκλέγεται από **το σύνολο της μειοψηφίας** του δημοτικού συμβουλίου **με μεταξύ τους φανερή ψηφοφορία**.

Τα δημοτικά συμβούλια για όλη τη διάρκεια της δημοτικής περιόδου εκλέγουν ως αντιπροσώπους τους στο διοικητικό συμβούλιο του Συνδέσμου μέλη τους ή το δήμαρχο. Η εκλογή γίνεται μέσα σε έναν (1) μήνα από την εγκατάσταση των δημοτικών αρχών. Η θητεία των αντιπροσώπων λήγει πάντοτε με την εγκατάσταση του νέου διοικητικού συμβουλίου. (άρθρο 246, παρ. 6 Κ.Δ.Κ.).

Το διοικητικό συμβούλιο συγκαλείται μέσα σε δέκα (10) ημέρες από την εκλογή των αντιπροσώπων, στην έδρα του Συνδέσμου, ύστερα από πρόσκληση του αντιπροσώπου του Δήμου της έδρας του Συνδέσμου, σύμφωνα με τα οριζόμενα στις διατάξεις της παρ. 7 του άρθρου 246 του Κ.Δ.Κ. Στη συνεδρίαση αυτή το διοικητικό συμβούλιο εκλέγει από τα μέλη του τον πρόεδρο και τον αντιπρόεδρό του καθώς και τα μέλη της εκτελεστικής επιτροπής. Η εκλογή των μελών της Εκτελεστικής Επιτροπής γίνεται με ανάλογη εφαρμογή των διατάξεων που ισχύουν για τη δημοτική επιτροπή.

Η Εκτελεστική Επιτροπή αποτελείται από τον πρόεδρο του συμβουλίου του Συνδέσμου, ως πρόεδρο, και δύο, τέσσερα ή έξι μέλη, ανάλογα με τον αριθμό των μελών του Συμβουλίου (25, 75 ή πάνω από 75 μέλη). Ο αριθμός των μελών της ανάλογα με τον αριθμό μελών του διοικητικού συμβουλίου του συνδέσμου εμφανίζεται στον κατωτέρω πίνακα.(άρθρο 246, παρ. 8 Κ.Δ.Κ.).

Αριθμός μελών διοικητικού συμβουλίου	Αριθμός μελών εκτελεστικής επιτροπής (συμπεριλαμβανομένου του προέδρου)	Αριθμός αναπληρωτών μελών εκτελεστικής επιτροπής
έως και 25	3 (2+1)	1
Από 26 έως και 75	5 (4+1)	2
Από 75 και πάνω	7 (6+1)	3

Η εκλογή των μελών της εκτελεστικής επιτροπής αντιστοιχεί **στο ήμισυ (30 μήνες) της θητείας** του διοικητικού συμβουλίου του συνδέσμου και η θητεία τους λήγει με την εγκατάσταση των νέων μελών της.

Από τα μέλη της εκτελεστικής επιτροπής πλην του προέδρου, εκλέγεται ένα (1) ως αντιπρόεδρος.

Σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 247, «Αρμοδιότητες και λειτουργίες των οργάνων του Συνδέσμου» του Κ.Δ.Κ., το διοικητικό συμβούλιο του Συνδέσμου έχει τις αρμοδιότητες του δημοτικού συμβουλίου και ο πρόεδρος του τις αρμοδιότητες του δημάρχου. Οι δε σχετικές διατάξεις που αφορούν τους δήμους εφαρμόζονται αναλόγως ως προς τη διοίκηση του Συνδέσμου. Η εκτελεστική επιτροπή, βάσει του ίδιου άρθρου σε συνδυασμό με τη νέα διάταξη της παρ. 3 του άρθρου 26 του ν. 5056/2023, έχει τις αρμοδιότητες της δημοτικής επιτροπής και όσες αρμοδιότητες της αναθέτει το ίδιο το διοικητικό συμβούλιο. Σύμφωνα δε με την παρ. 1 του άρθρου 247 Κ.Δ.Κ., δεν μεταβιβάζονται στην εκτελεστική επιτροπή οι αρμοδιότητες, που προβλέπονται για τη διάλυση του Συνδέσμου.

2.7. Διαβαθμιδικοί Σύνδεσμοι ΟΤΑ

Με τα άρθρα 105 και 106 του «Καλλικράτη» (Ν.3852/2010, Α' 87) προβλέπεται η σύσταση διαβαθμιδικών συνδέσμων, δηλαδή συνδέσμων στους οποίους μετέχουν και οι δύο βαθμοί τοπικής αυτοδιοίκησης, δήμοι και περιφέρειες. Στη διοίκηση του διαβαθμιδικού συνδέσμου οι αντιπρόσωποι της περιφέρειας αποτελούν το 50% του αριθμού των μελών του διοικητικού συμβουλίου και το υπόλοιπο 50% αποτελείται από αντιπροσώπους των δήμων μελών του συνδέσμου, ανάλογα με τον μόνιμο πληθυσμό τους, με βάση τον μόνιμο πληθυσμό του μικρότερου δήμου, που εκπροσωπείται με έναν αντιπρόσωπο. Για τον

υπολογισμό του αριθμού των μελών του συνδέσμου αυτής της μορφής, για τα θέματα διοίκησης, λειτουργίας και για τα λοιπά σχετικά θέματα εφαρμόζονται αναλόγως οι οικείες διατάξεις για τους συνδέσμους του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων.

2.8. Ειδικός Διαβαθμιδικός Σύνδεσμος Αττικής

Ο Ειδικός Διαβαθμιδικός Σύνδεσμος Νομού Αττικής (ΕΔΣΝΑ) αποτελεί αναγκαστικό διαβαθμιδικό σύνδεσμο (κατ' άρθρο 102 παρ. 3 Σ.), που αφορά αποκλειστικά τη διαχείριση των στερεών αποβλήτων της Μητροπολιτικής Περιφέρειας Αττικής και συστάθηκε με την αριθμ. 52546/16.12.2011 (Β' 2854) απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών⁷ σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 211 του ν.3852/2010. Ο ΕΔΣΝΑ αποτελεί νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου, στο οποίο μετέχουν η μητροπολιτική Περιφέρεια Αττικής και υποχρεωτικά και οι εξήντα έξι (66) δήμοι του Νομού Αττικής.

Τα όργανα διοίκησής του είναι **το Διοικητικό Συμβούλιο, η Εκτελεστική Επιτροπή και ο Πρόεδρος.**

Πρόεδρος του ΕΔΣΝΑ είναι βάσει της παρ.2 του άρθρου 211 του ν.3852/2010, ο περιφερειάρχης Αττικής ή αντιπεριφερειάρχης ή περιφερειακός σύμβουλος της πλειοψηφίας που ορίζεται από αυτόν.

Το διοικητικό συμβούλιο, σύμφωνα με το ανωτέρω άρθρο, απαριθμεί εξήντα (60) μέλη, εκ των οποίων τα είκοσι τέσσερα (24) εκλέγονται από το περιφερειακό συμβούλιο μεταξύ των αντιπεριφερειάρχων και των περιφερειακών συμβούλων και εκπροσωπούν την Περιφέρεια Αττικής και τα υπόλοιπα τριάντα έξι (36) ορίζονται από την Περιφερειακή Ένωση Δήμων Αττικής (ΠΕΔΑ), μεταξύ των δημάρχων και δημοτικών συμβούλων των δήμων που είναι μέλη του Συνδέσμου και εκπροσωπούν τους δήμους.

Η εκτελεστική επιτροπή αποτελείται από τον πρόεδρο του διοικητικού συμβουλίου ως πρόεδρο και έξι (6) μέλη, τα οποία, μαζί με τέσσερα (4) αναπληρωματικά, εκλέγονται με την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών του διοικητικού συμβουλίου. Δύο (2) τακτικά μέλη και δύο (2) αναπληρωματικά, εκλέγονται μεταξύ όσων υποδεικνύονται από τους εκπροσώπους της περιφέρειας Αττικής και τα άλλα τέσσερα (4) και δύο (2) αντιστοίχως, εκλέγονται μεταξύ όσων υποδεικνύονται από τους εκπροσώπους των δήμων. Αν δεν καταστεί δυνατή η εκλογή μελών της εκτελεστικής επιτροπής κατά την πρώτη ψηφοφορία

⁷Τροποποιήθηκε με την αριθμ. 17550/04-05-2012 (ΦΕΚ 1505 Β) απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών

διενεργείται δεύτερη ψηφοφορία και εκλέγονται αυτοί που θα συγκεντρώσουν κατά σειρά τους περισσότερους σταυρούς προτίμησης από κάθε κατηγορία εκπροσώπων. Κατά την πρώτη συνεδρίαση της εκτελεστικής επιτροπής εκλέγεται ως αντιπρόεδρος αυτής ένα από τα μέλη της

Ο Πρόεδρος του συνδέσμου με απόφασή του μπορεί να μεταβιβάζει αρμοδιότητές του στον αντιπρόεδρο και τα μέλη της εκτελεστικής επιτροπής.

Σε περίπτωση κωλύματος, ο Πρόεδρος αναπληρώνεται στα καθήκοντά του από τον Αντιπρόεδρο της εκτελεστικής επιτροπής. Στις συνεδριάσεις της εκτελεστικής επιτροπής αναπληρώνεται από αναπληρωματικό μέλος που προέρχεται από τους εκπροσώπους της περιφέρειας, που συμμετέχει ως μέλος στη συνεδρίαση.

Η θητεία των συλλογικών οργάνων του συνδέσμου ισχύει για όλη τη δημοτική και περιφερειακή περίοδο και παρατείνεται αυτοδικαίως μέχρι τη συγκρότηση των νέων οργάνων.

Μέχρι τη συγκρότηση των νέων συλλογικών οργάνων, σε αυτά προεδρεύει ο νέος Περιφερειάρχης ή ο Αντιπεριφερειάρχης που αυτός θα ορίσει.

3. Επιχειρήσεις των πρωτοβάθμιων Ο.Τ.Α.

3.1. Δημοτικές κοινωφελείς επιχειρήσεις

Όπως προαναφέρθηκε, οι δημοτικές κοινωφελείς επιχειρήσεις των άρ. 252 παρ.3 και 254 επόμενα του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων καταργούνται αυτοδικαίως την 31.12.2023 βάσει του ν.5056/2023 (Α' 163) και στο εξής δεν επιτρέπεται η σύσταση αυτής της μορφής επιχειρήσεων από τους πρωτοβάθμιους Ο.Τ.Α..

Ωστόσο, για τις κοινωφελείς επιχειρήσεις στις οποίες λειτουργούν τα Δημοτικά Περιφερειακά Θέατρα και εξαιρέθηκαν ρητώς από την αυτοδίκαιη κατάργηση, όπως και για τις δημοτικές κοινωφελείς επιχειρήσεις που διατηρήθηκαν με την Υπουργική Απόφαση υπ' αρ. **103036/29-11-2023 (Β' 6719)**, εξακολουθεί να ισχύει η κείμενη νομοθεσία που ορίζει το πλαίσιο διοίκησης και λειτουργίας τους.

Περαιτέρω, με βάση τις διατάξεις του άρ.255 παρ.1 και 2 ΚΔΚ (ν.3463/2006), η κοινωφελής επιχείρηση διοικείται από **διοικητικό συμβούλιο** αποτελούμενο από επτά (7) έως έντεκα (11) μέλη. Η θητεία των μελών του διοικητικού συμβουλίου ακολουθεί τη θητεία του δημοτικού συμβουλίου, εκτός αν στην πράξη σύστασης της επιχείρησης προβλέπεται μικρότερη θητεία και λήγει σε κάθε περίπτωση με την εγκατάσταση του νέου διοικητικού συμβουλίου. Τα μέλη ορίζονται με τους αναπληρωτές τους από το οικείο δημοτικό

συμβούλιο το αργότερο μέσα σε τρεις (3) μήνες από την εγκατάσταση του νέου δημοτικού συμβουλίου και:

- τουλάχιστον τρεις (3) είναι αιρετοί εκπρόσωποι του Δήμου (δημοτικοί σύμβουλοι) και εξ αυτών τουλάχιστον ένα μέλος προέρχεται από τη μειοψηφία.
- ένας (1) είναι εκπρόσωπος των εργαζομένων στην επιχείρηση, αν αυτή απασχολεί περισσότερους από είκοσι (20) εργαζόμενους, υποδεικνυόμενος από τη γενική συνέλευση αυτών,
- ένας (1) είναι εκπρόσωπος κοινωνικού φορέα της περιοχής.
- τα υπόλοιπα μέλη είναι δημότες ή κάτοικοι του Δήμου που έχουν πείρα ή γνώσεις σχετικές με το αντικείμενο της επιχείρησης.

Το δημοτικό συμβούλιο ορίζει από τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου τον πρόεδρο και τον αντιπρόεδρό του.

Τέλος, στην παρ.4 του άρ.255 ΚΔΚ⁸ προβλέπεται η δυνατότητα πρόσληψης διευθυντή της επιχείρησης με απόφαση του διοικητικού συμβουλίου της μετά από σχετική προκήρυξη. Τα προσόντα που πρέπει να έχει ο διευθυντής καθορίζονται στον κανονισμό προσωπικού της επιχείρησης. Σημειώνεται ότι ως διευθυντής δεν μπορεί να ορισθεί μέλος του διοικητικού συμβουλίου της επιχείρησης ή του δημοτικού συμβουλίου.

3.2. Δημοτικές Επιχειρήσεις Ύδρευσης - Αποχέτευσης (ΔΕΥΑ)

Ο θεσμός των *Δημοτικών Επιχειρήσεων Ύδρευσης και Αποχέτευσης* (ΔΕΥΑ) καθιερώθηκε με το ν. 1069/80 «Περί κινήτρων δια την ίδρυσιν Επιχειρήσεων Ύδρεύσεως και Αποχετεύσεως» (Α' 191).

Σύμφωνα με τη διάταξη της παρ.4 του άρθρου 252 του ν.3463/2006, οι επιχειρήσεις Ο.Τ.Α. που συνιστώνται βάσει ειδικών διατάξεων νόμου, οι οποίες διέπουν την οργάνωση και λειτουργία τους, αποτελούν αντίστοιχες επιχειρήσεις Ο.Τ.Α. ειδικού σκοπού. Στις επιχειρήσεις αυτές ανήκουν και οι ΔΕΥΑ, ως δημοτικές επιχειρήσεις ειδικού σκοπού και διφυούς χαρακτήρα, οι οποίες διέπονται καταρχήν από το σχετικό ιδρυτικό νομοθετικό

---

⁸ Σύμφωνα με την παρ.4 του άρ.255 ν.3463/2006 (ΚΔΚ), όπως ισχύει: 4. ...Με απόφαση του διοικητικού συμβουλίου της επιχείρησης προσλαμβάνεται διευθυντής μετά από σχετική προκήρυξη. Στον κανονισμό προσωπικού καθορίζονται τα προσόντα που πρέπει να έχει ο διευθυντής της επιχείρησης. Ως διευθυντής δεν μπορεί να ορισθεί μέλος του διοικητικού συμβουλίου της επιχείρησης ή του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου.

πλαίσιο (ν. 1069/1980), με συμπληρωματική ή και αναλογική εφαρμογή διατάξεων του ΚΔΚ περί των δημοτικών κοινωφελών επιχειρήσεων και συναφών νομοθετημάτων (όπως ονόμος 3852/2010).

Περαιτέρω, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρ. 1 παρ. 1 και του ν. 1069/80, και τις οδηγίες της αριθμ. 77/οικ. 71245/19-12-2007 εγκυκλίου του Υπουργείου Εσωτερικών, σε ό,τι αφορά θέματα που δεν προβλέπονται από το ν.1069/80 και δεν θίγονται στον κανονισμό λειτουργίας της ΔΕΥΑ, παρέχεται η δυνατότητα ανάλογης εφαρμογής των διατάξεων του ΚΔΚ για τις κοινωφελείς επιχειρήσεις, υπό το πρίσμα μάλιστα της φύσης των αρμοδιοτήτων που ασκούν οι ΔΕΥΑ, εφόσον κατά ρητή αναφορά του άρθρου 1 του ν. 1069/80 οι ΔΕΥΑ αποτελούν ΝΠΔ κοινωφελούς χαρακτήρα.

Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 3 του ν.1069/1980, οι ΔΕΥΑ διοικούνται από **Διοικητικό Συμβούλιο**, το οποίο συγκροτείται το αργότερο τρεις (3) μήνες από τη συγκρότηση του νέου δημοτικού συμβουλίου.

Η ΔΕΥΑ που συνιστάται σε έναν Δήμο διοικείται από ενδεκαμελές διοικητικό συμβούλιο, το οποίο ορίζεται από το Δημοτικό Συμβούλιο με τους αναπληρωτές του και αποτελείται από τον Δημάρχο, ή τον οριζόμενο από αυτόν σύμβουλο, ως Πρόεδρο, έξι (6) αιρετούς εκπροσώπους του δήμου, εκ των οποίων οι τέσσερις (4) ανήκουν στην παράταξη του Δημάρχου και ακόμη τέσσερις εκπροσώπους.

Στις Δ.Ε.Υ.Α. όπου συμμετέχουν περισσότεροι δήμοι, ο αριθμός των μελών του διοικητικού συμβουλίου προσαυξάνεται κατά τρία (3) μέλη ανά συμμετέχοντα δήμο, εκτός του δήμου της έδρας. Τα τρία επιπλέον μέλη είναι αιρετοί εκπρόσωποι του κάθε συμμετέχοντος δήμου, εκτός του δήμου της έδρας, και υποδεικνύονται με τους αναπληρωτές τους από το οικείο δημοτικό συμβούλιο, με τον περιορισμό ότι εκ των τριών, οι δύο ανήκουν στην παράταξη του δημάρχου. Εάν με τον τρόπο αυτό προκύπτει άρτιος αριθμός μελών του διοικητικού συμβουλίου, το δημοτικό συμβούλιο της έδρας της ΔΕΥΑ ορίζει ως επιπλέον μέλος έναν ακόμη αιρετό εκπρόσωπό του.

Εκτός από τους αιρετούς εκπροσώπους του Δήμου, ως μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου των ΔΕΥΑ ορίζονται, με τους αναπληρωτές τους:

- Ένα (1) μέλος ως εκπρόσωπος των εργαζομένων στην επιχείρηση, που υποδεικνύεται από την πλέον αντιπροσωπευτική συνδικαλιστική οργάνωση των εργαζομένων στην επιχείρηση ή, εφόσον ελλείπει τέτοια, από το σύνολο των εργαζομένων στην επιχείρηση, τους οποίους ο Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου συγκαλεί σε γενική συνέλευση για τον σκοπό αυτόν.

- Ένα (1) μέλος ως εκπρόσωπος περιβαλλοντικού ή κοινωνικού φορέα της περιοχής, κάτοχος πτυχίου Α.Ε.Ι. της ημεδαπής ή ισότιμου τίτλου της αλλοδαπής, με αποδεδειγμένη εμπειρία ή γνώσεις συναφείς με το αντικείμενο της επιχείρησης. Ο καθορισμός του περιβαλλοντικού ή κοινωνικού φορέα και η διαπίστωση της συνδρομής των προϋποθέσεων στο πρόσωπο του προτεινόμενου από αυτόν μέλους, γίνεται με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου. Στις «διαδημοτικές» ΔΕΥΑ ο περιβαλλοντικός ή κοινωνικός φορέας υποδεικνύει εκπρόσωπό του, ο οποίος ορίζεται από το δημοτικό συμβούλιο του δήμου της έδρας της επιχείρησης.
- Δύο (2) δημότες ή μόνιμοι κάτοικοι με αποδεδειγμένη εμπειρία ή γνώσεις συναφείς με το αντικείμενο της επιχείρησης. Σημειώνεται ότι, δεδομένης της κατάργησης των διατάξεων της παραγράφου 1 του άρθρου 6 του ν. 4623/2019 (Α' 134) με την περ.β. της παρ.1 του αρ. **53 του ν.5056/2023**, οι δημότες, για την μεν ΔΕΥΑ από έναν δήμο ορίζονται με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου, ενώ για τη «διαδημοτική» ΔΕΥΑ, ορίζονται με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου της έδρας αυτής

Όσον αφορά στον ορισμό του προέδρου της ΔΕΥΑ, με βάση τις ανωτέρω διατάξεις του αρ. 3 του ν.1069/1980, προβλέπεται ρητά για τη ΔΕΥΑ ενός δήμου ως πρόεδρος ο δήμαρχος ή ο οριζόμενος από αυτόν δημοτικός σύμβουλος (παρ. 1), ενώ πρόεδρος του Δ.Σ. της διαδημοτικής ΔΕΥΑ, αντίστοιχα, είναι ο δήμαρχος της έδρας της επιχείρησης ή ο δημοτικός σύμβουλος που ορίζεται από αυτόν (παρ. 2). Σε κάθε περίπτωση, εφόσον ο δήμαρχος ορίσει άλλον δημοτικό σύμβουλο ως Πρόεδρο της επιχείρησης, δεν κωλύεται να συμμετέχει στο διοικητικό συμβούλιο ως αιρετός εκπρόσωπος της παράταξής του.

Όσον αφορά στον ορισμό του αντιπροέδρου των ΔΕΥΑ, για μεν τη ΔΕΥΑ από ένα Δήμο, σύμφωνα με το άρθρο 3 παρ.1 εδ. δ' του ν. 1069/1980, ο αντιπρόεδρος ορίζεται κατά την πρώτη συνεδρίαση του διοικητικού συμβουλίου κατόπιν ψηφοφορίας μεταξύ των μελών του και σε περίπτωση ισοψηφίας, υπερισχύει η ψήφος του προέδρου, ενώ για τις Δ.Ε.Υ.Α. διαδημοτικού χαρακτήρα, με βάση τις προβλέψεις του τελευταίου εδαφίου της παρ. 2 του άρθρου 3 του ν.1069/1980, αντιπρόεδρος του διοικητικού συμβουλίου είναι ο Δήμαρχος του μεγαλύτερου σε πληθυσμό δήμου της επιχείρησης, εκτός του δήμου της έδρας αυτής, ή ο οριζόμενος απ' αυτόν σύμβουλος. Στο σημείο αυτό, επισημαίνουμε ότι ο Δήμαρχος αυτός ορίζεται λόγω της θέσης του (ex officio) αντιπρόεδρος του Δ.Σ. της διαδημοτικής ΔΕΥΑ, και, ως εκ τούτου, δεν μπορεί να είναι απλό μέλος του Δ.Σ. αυτής, παρά μόνον έχει τη δυνατότητα αντ' αυτού να ορίσει αντιπρόεδρο τον σύμβουλο που αυτός επιθυμεί. Συνεπώς, ο μεγαλύτερος σε πληθυσμό δήμος της επιχείρησης, εκτός του δήμου της έδρας, συμμετέχει στο Δ.Σ. αυτής με τέσσερις αιρετούς εκπροσώπους του.

Η θητεία του διοικητικού συμβουλίου ακολουθεί τη θητεία του δημοτικού συμβουλίου και, σε κάθε περίπτωση, λήγει το αργότερο τρεις (3) μήνες από τη συγκρότηση του νέου δημοτικού συμβουλίου.

Τα αιρετά μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου είναι δυνατόν να αντικαθίστανται κατά τη διάρκεια της θητείας τους, με αιτιολογημένη απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου που τα όρισε, η οποία λαμβάνεται με απόλυτη πλειοψηφία του αριθμού των μελών του. Για την αντικατάσταση του εκπροσώπου των εργαζομένων και του περιβαλλοντικού ή κοινωνικού φορέα της περιοχής, απαιτείται η σύμφωνη γνώμη του οργάνου που τους υπέδειξε. Η αντικατάσταση των ανεξάρτητων μελών του Διοικητικού Συμβουλίου (εκπρόσωπος των εργαζομένων, εκπρόσωπος περιβαλλοντικού ή κοινωνικού φορέα, δημοτών ή μόνιμων κατοίκων του οικείου δήμου), γίνεται ύστερα από αιτιολογημένη απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου, η οποία λαμβάνεται με πλειοψηφία των 2/3 του αριθμού των μελών του.

Στο Διοικητικό Συμβούλιο της επιχείρησης μετέχει, χωρίς δικαίωμα ψήφου, ως εισηγητής θεμάτων προς συζήτηση, ο Γενικός Διευθυντής της επιχείρησης.

Καθήκοντα γραμματέα του Διοικητικού Συμβουλίου ασκεί υπάλληλος της επιχείρησης, που ορίζεται από τον πρόεδρό του.

Επισημαίνουμε περαιτέρω ότι, για τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου που είναι αιρετοί εκπρόσωποι Δημοτικών Συμβουλίων, ισχύουν οι διατάξεις του Δημοτικού Κώδικα περί μη εκλογιμότητας και ασυμβιβάστων.

Τέλος τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου δεν μπορεί να είναι συγγενείς μεταξύ τους εξ αίματος ή εξ αγχιστείας μέχρι και τρίτου βαθμού, καθώς και οι με οποιαδήποτε μορφή εργολάβοι ή προμηθευτές της επιχείρησης ή μέλη του διοικητικού συμβουλίου ή υπάλληλοι ομοειδούς επιχείρησης.

4. Δημοτικές ανώνυμες εταιρείες (μονομετοχικές) του άρθρου 266 του ν.3463/2006 (Α' 114)

Κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 107 παρ.1 στοιχείο δ) του ν.3852/2010, οι δήμοι μπορούν να έχουν μία δημοτική ανώνυμη εταιρεία του άρθρου 266 του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων (ν. [3463/2006](#)) για την αξιοποίηση της δημοτικής ή κοινοτικής ακίνητης περιουσίας ή για την εκμετάλλευση κοινόχρηστων χώρων, εφόσον είχαν συσταθεί τέτοιες εταιρείες στους δήμους του Προγράμματος «Καλλικράτη» που συνενώθηκαν. Από την

1/1/2011 δεν υφίσταται η δυνατότητα σύστασης μονομετοχικής ανώνυμης εταιρείας του άρθρου 266 ΚΔΚ, εκτός από την περίπτωση των δήμων –μικρών νησιών, οι οποίοι μπορούν να ιδρύσουν εταιρεία αυτής της μορφής για τη λειτουργία πρατηρίου υγρών καυσίμων (άρθρο 183 ν.4555/2018).

Ως προς τη διοίκηση των δημοτικών ανωνύμων εταιρειών, ισχύουν τα διαλαμβανόμενα στο άρ.266 παρ.2 ΚΔΚ, σύμφωνα με το οποία, οι εταιρείες αυτής της μορφής διοικούνται από **διοικητικό συμβούλιο**, τα μέλη του οποίου μαζί με τους αναπληρωτές του ορίζονται από το δημοτικό συμβούλιο.

Μεταξύ των μελών ορίζονται και αιρετοί εκπρόσωποι του δήμου που δεν μπορούν να ξεπερνούν το 1/3 του συνολικού αριθμού των μελών του διοικητικού συμβουλίου και ένα εξ αυτών προέρχεται από τις παρατάξεις της μειοψηφίας.

Ο Διευθύνων Σύμβουλος της εταιρείας δεν μπορεί να είναι μέλος του διοικητικού συμβουλίου προερχόμενο από τους αιρετούς εκπροσώπους του δημοτικού συμβουλίου. Ο δήμαρχος, ωστόσο, δύναται να οριστεί Διευθύνων Σύμβουλος της επιχείρησης, εφόσον, βέβαια, έχει ήδη οριστεί μέλος του διοικητικού συμβουλίου της, καθώς ως μονομελές όργανο διοίκησης του Δήμου διαφοροποιείται από τις λοιπές δημοτικές αρχές, και δεν αποτελεί μέλος του δημοτικού συμβουλίου.

Τέλος, για την πρόσληψη Γενικού Διευθυντή, εφόσον δεν έχει οριστεί Διευθύνων Σύμβουλος, ισχύουν κατ' αναλογία οι ρυθμίσεις του άρθρου 255 παράγραφος 4 του ΚΔΚ. Βάσει αυτών των ρυθμίσεων, **ως γενικός διευθυντής δεν μπορεί να οριστεί μέλος του διοικητικού συμβουλίου της επιχείρησης ή του δημοτικού συμβουλίου**. Ως εκ τούτου, ο γενικός διευθυντής προσλαμβάνεται με απόφαση του διοικητικού συμβουλίου της εταιρείας μετά από σχετική προκήρυξη. Στον κανονισμό προσωπικού καθορίζονται τα προσόντα που πρέπει να έχει ο διευθυντής της επιχείρησης. (βλ. υποσημείωση 6).

5. Αναπτυξιακοί Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης [άρθρο 2 ν.4674/2020 (Α' 53)]

Με τις διατάξεις του άρθρου 2 του ν. 4674/2020 (Α' 53) προβλέφθηκε η σύσταση Αναπτυξιακών Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης, ως νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου ειδικού σκοπού, τα οποία λειτουργούν υπέρ του δημοσίου συμφέροντος, υπό τη μορφή της ανώνυμης εταιρείας. Διέπονται από τους κανόνες της ιδιωτικής οικονομίας και η λειτουργία τους καθορίζεται από το θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας των ανωνύμων εταιρειών.

Ως προς τη διοίκησή τους, σύμφωνα με την παρ.4 του άρ. 2 του ν.4674/2020, **οι Αναπτυξιακοί Οργανισμοί διοικούνται από διοικητικό συμβούλιο**, το οποίο εκλέγεται από

τη γενική συνέλευση των μετόχων, κατά τις διατάξεις του ν. 4548/2018 (Α' 104). Εξαιρουμένου του Προέδρου, ο διευθύνων σύμβουλος της εταιρείας και τα εκτελεστικά μέλη του διοικητικού συμβουλίου, όπως ορίζονται στο οικείο καταστατικό, δεν μπορεί να είναι αιρετοί εκπρόσωποι των δημοτικών ή περιφερειακών συμβουλίων των μετόχων Ο.Τ.Α.. Πλην των μελών του προηγούμενου εδαφίου, τα λοιπά μέλη του συμβουλίου δεν δικαιούνται αμοιβής ή άλλων παροχών. Τα εκτελεστικά μέλη του διοικητικού συμβουλίου, όπως ορίζονται στο οικείο καταστατικό, και ο γενικός διευθυντής, κατέχουν υποχρεωτικά αποδεδειγμένη εργασιακή εμπειρία στον σχεδιασμό, την εκτέλεση/ εφαρμογή αναπτυξιακών προγραμμάτων και την επιχειρηματική, οικονομική και γενικότερα βιώσιμη ανάπτυξη των τοπικών κοινωνιών.

6. Φορείς Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων (ΦΟ.Δ.Σ.Α.)

Σύμφωνα με τα οριζόμενα στις παρ.1 & 2 του άρ.225 του ν.4555/2018 (Α' 133), οι δήμοι της χώρας συνιστούν Φορείς Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων (ΦΟ.Δ.Σ.Α.) είτε ως νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου με τη μορφή συνδέσμου είτε ως επιχειρήσεις Ο.Τ.Α. με τη μορφή ανώνυμης εταιρείας του άρθρου 236 του παρόντος. Οι ΦΟ.Δ.Σ.Α., ανεξαρτήτως νομικής μορφής, έχουν κοινωφελή και μη κερδοσκοπικό χαρακτήρα και αποτελούν δημόσια νομικά πρόσωπα ειδικού σκοπού.

Διοίκηση ΦΟ.Δ.Σ.Α. με τη νομική μορφή του Συνδέσμου Ο.Τ.Α

[Άρθρα 229-235 ν.4555/2018 (Α' 133)]

Όργανα διοίκησης του ΦΟ.Δ.Σ.Α. που έχουν τη νομική μορφή του Συνδέσμου Ο.Τ.Α. είναι το **διοικητικό συμβούλιο, η εκτελεστική επιτροπή και ο πρόεδρος** του.

Το διοικητικό συμβούλιο του ΦΟ.Δ.Σ.Α., βάσει των διατάξεων της παρ.1 του άρθρου 231 ν.4555/2018, συγκροτείται σύμφωνα με τις διατάξεις του 246 του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων (ν. 3463/2006). Στο διοικητικό συμβούλιο συμμετέχει ισότιμα και εκπρόσωπος των εργαζομένων, ο οποίος ορίζεται από την πλέον αντιπροσωπευτική συνδικαλιστική οργάνωση των εργαζομένων στον οικείο ΦΟ.Δ.Σ.Α. ή, εφόσον ελλείπει τέτοια, από τη Γενική Συνέλευση των εργαζομένων, με ανάλογη εφαρμογή του άρθρου 3 του ν. 1767/1988 (Α' 63). Μη ορισμός του μέλους του προηγούμενου εδαφίου δεν κωλύει τη συγκρότηση και νόμιμη λειτουργία του οικείου Δ.Σ.. Οι αντιπρόσωποι των Δήμων στο Δ.Σ. του ΦΟ.Δ.Σ.Α. εκλέγονται για όλη τη διάρκεια της δημοτικής περιόδου.

Η εκτελεστική επιτροπή, βάσει των προβλέψεων στην παρ.1 του άρ. 234 ν.4555/2018 αποτελείται από τον πρόεδρο, τον Αντιπρόεδρο και πέντε (5) μέλη του διοικητικού συμβουλίου, που εκλέγονται μαζί με τα αναπληρωματικά τους, σύμφωνα με τη διαδικασία που προβλέπεται για την εκλογή των μελών της δημοτικής επιτροπής. Ο Πρόεδρος και ο Αντιπρόεδρος της εκτελεστικής επιτροπής εκλέγονται με απόλυτη πλειοψηφία των μελών του διοικητικού συμβουλίου. Η θητεία των μελών της Εκτελεστικής Επιτροπής ακολουθεί τη θητεία των μελών του διοικητικού συμβουλίου. Τα μέλη της Εκτελεστικής Επιτροπής αντικαθίστανται με απόφαση που λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία των μελών του διοικητικού συμβουλίου.

Όσον αφορά στις αρμοδιότητες των οργάνων διοίκησης ΦΟ.Δ.Σ.Α. με τη νομική μορφή του Συνδέσμου των Ο.Τ.Α., το διοικητικό συμβούλιο είναι αρμόδιο για όλα τα θέματα που αφορούν τον ΦΟ.Δ.Σ.Α., εκτός από εκείνα που εκ του νόμου ανήκουν στην αρμοδιότητα του προέδρου και της εκτελεστικής επιτροπής. Οι αρμοδιότητές του προσδιορίζονται ειδικότερα στο άρθρο 231 ΚΔΚ. Ως προς τις αρμοδιότητες της εκτελεστικής επιτροπής, σύμφωνα με το άρθρο 233 του ίδιου νόμου: α) ασκεί τις αρμοδιότητες που της μεταβιβάζονται από το διοικητικό συμβούλιο σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 231, β) αποφασίζει για την άσκηση κάθε είδους διοικητικής προσφυγής, ένδικου μέσου ή βοηθήματος ή την παραίτηση από αυτά και παρέχει την εντολή και κάθε αναγκαία πληρεξουσιότητα σε δικηγόρο για την επιχείρηση οποιασδήποτε δικαστικής ή εξώδικης ενέργειας ή την παροχή νομικών συμβουλών. Η εκτελεστική επιτροπή μπορεί να παραπέμψει οποιοδήποτε θέμα της αρμοδιότητάς της στο διοικητικό συμβούλιο για τη λήψη απόφασης, αν κρίνει ότι αυτό επιβάλλεται από την ιδιαίτερη σοβαρότητά του. Για τις αρμοδιότητες του Προέδρου και του Αντιπροέδρου ΦΟ.Δ.Σ.Α. με τη νομική μορφή του Συνδέσμου των Ο.Τ.Α. ισχύουν τα προβλεπόμενα στο άρθρο 235 του ν.4555/2018.

Διοίκηση ΦΟΔΣΑ με τη νομική μορφή ανώνυμης εταιρείας (άρθρο 236 ν.4555/2018)

Σύμφωνα με το άρθρο 236 του ν.4555/2018 στους ΦΟ.Δ.Σ.Α. που λειτουργούν ως ανώνυμες εταιρείες εφαρμόζονται οι σχετικές για τους ΦΟ.Δ.Σ.Α. διατάξεις του ν.4555/2018, σε συνδυασμό με εκείνες του άρθρου 265 του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων (ν. 3463/2006), του κ.ν. 2190/1920 (Α' 144) και του ν. 4548/2018 (Α' 104).

Περαιτέρω, με βάση το ίδιο άρθρο, επισημαίνουμε:

- Οι δήμοι που συμμετέχουν στον ΦΟ.Δ.Σ.Α. με τη μορφή ανώνυμης εταιρείας, ορίζουν τους εκπροσώπους τους σε αυτόν, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 265 του Κώδικα

Δήμων και Κοινοτήτων του ν. 3463/2006 και τις σχετικές διατάξεις του κ.ν. 2190/1920 και του ν.4548/2018.

- Στο Δ.Σ. των ΦΟ.Δ.Σ.Α. με τη νομική μορφή ανώνυμης εταιρείας συμμετέχει επιπλέον ως μέλος ένας εκπρόσωπος των εργαζομένων, οριζόμενος από την πλέον αντιπροσωπευτική συνδικαλιστική οργάνωση των εργαζομένων στον οικείο ΦΟ.Δ.Σ.Α. ή, εφόσον ελλείπει τέτοια, από τη Γενική Συνέλευση των εργαζομένων στο ΦΟ.Δ.Σ.Α., με ανάλογη εφαρμογή του άρθρου 3 του ν. 1767/1988. Μη ορισμός του εκπροσώπου δεν κωλύει τη νόμιμη συγκρότηση και λειτουργία του διοικητικού συμβουλίου.

- Δεν επιτρέπεται η συμμετοχή τρίτων, εκτός των Ο.Τ.Α. α΄ βαθμού, στο μετοχικό κεφάλαιο του ΦΟ.Δ.Σ.Α. με τη μορφή της ανώνυμης εταιρείας.

Διοίκηση και λειτουργία των ΦΟ.Δ.Σ.Α. νησιωτικών περιφερειών:

A. Διαχείριση των στερεών αποβλήτων στις νησιωτικές περιφέρειες του Νοτίου Αιγαίου και των Ιονίων Νήσων (άρθρο 226Α ν.4555/2018)

Σύμφωνα με το άρ.226Α του ν.4555/2018, για τη διαχείριση στερεών αποβλήτων στις νησιωτικές περιφέρειες του Νοτίου Αιγαίου και των Ιονίων Νήσων, προβλέφθηκε η σύσταση για κάθε μία από αυτές **Ειδικού Περιφερειακού Διαβαθμιδικού Φορέα Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων, ως Ανώνυμη Εταιρεία Ο.Τ.Α.** Στον Ειδικό Περιφερειακό Διαβαθμιδικό ΦΟ.Δ.Σ.Α. μετέχουν υποχρεωτικά η οικεία Περιφέρεια και όλοι οι Δήμοι της Περιφέρειας αυτής.

Οι Δήμοι ορίζουν τους εκπροσώπους τους σύμφωνα με της διατάξεις του άρθρου 265 του ν. 3463/2006 (Α΄ 114) και τις σχετικές διατάξεις των ν. 2190/1920 (Α΄ 216) και 4548/2018 (Α΄ 104). Στο μετοχικό κεφάλαιο δεν μπορούν να συμμετέχουν τρίτοι, εκτός των δήμων μετόχων και της οικείας Περιφέρειας.

Όργανα διοίκησης του Ειδικού Περιφερειακού Διαβαθμιδικού ΦΟ.Δ.Σ.Α. είναι η Γενική Συνέλευση, το Διοικητικό Συμβούλιο και ο Πρόεδρος του Δ.Σ.

Εξαιρουμένης της πρώτης Γενικής Συνέλευσης της παρ. 11 του άρ.226Α, η Γενική Συνέλευση του Ειδικού Περιφερειακού Διαβαθμιδικού ΦΟ.Δ.Σ.Α. συγκαλείται σύμφωνα με τις διατάξεις των νόμων 2190/1920 (Α΄ 216) και 4548/2018 (Α΄ 104).

Τα Διοικητικά Συμβούλια των Ειδικών Περιφερειακών Διαβαθμιδικών ΦΟ.Δ.Σ.Α. των ανωτέρω νησιωτικών περιφερειών, αποτελούνται από επτά (7) μέλη. Ειδικότερα, αποτελούνται από τον Περιφερειάρχη και από άλλα δύο (2) μέλη του Περιφερειακού

Συμβουλίου και από τέσσερα (4) μέλη, που εκλέγονται από τους εκπροσώπους των Δήμων που συμμετέχουν στη Γενική Συνέλευση. Ο Περιφερειάρχης και οι εκπρόσωποι του Περιφερειακού Συμβουλίου δεν συμμετέχουν στην ψηφοφορία ανάδειξης των λοιπών μελών του Δ.Σ.

Κάθε Δήμος δικαιούται να συμμετέχει μόνο με έναν (1) υποψήφιο στις εκλογές για την ανάδειξη του Δ.Σ. του Διαβαθμιδικού ΦΟ.Δ.Σ.Α. Η εκλογή δύο (2) εκπροσώπων από την ίδια Περιφερειακή Ενότητα ή από τον ίδιο Δήμο στο Δ.Σ. είναι επιτρεπτή μόνο στην περίπτωση που οι υποψήφιοι σύμβουλοι δεν επαρκούν για την κάλυψη των θέσεων του Δ.Σ.

Πρόεδρος του Δ.Σ. ορίζεται για κάθε Ειδικό Περιφερειακό Διαβαθμιδικό ΦΟ.Δ.Σ.Α. ο οικείος Περιφερειάρχης ή Αντιπεριφερειάρχης που ορίζεται από τον Περιφερειάρχη.

Σημειώνεται, τέλος, με βάση την παρ.13. του άρ.226α του ν.4555/2018 (Α' 133), ότι είναι δυνατή η μεταβολή της νομικής μορφής του Ειδικού Περιφερειακού Διαβαθμιδικού ΦΟ.Δ.Σ.Α. σε Σύνδεσμο, με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης, ο οποίος θα λειτουργεί, όπως προαναφέρθηκε, με βάση τα άρθρα 229 έως 235 του ν.4555/2018.

B. Διαχείριση των στερεών αποβλήτων στη νησιωτική περιφέρεια του Βορείου Αιγαίου (άρθρο 226B ν.4555/2018)

Για την αποτελεσματική διαχείριση των στερεών αποβλήτων στη νησιωτική Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου με βάση τα ειδικώς οριζόμενα στο άρθρο 226B του ν.4555/2018, προβλέπεται η λειτουργία δύο (2) ανωνύμων εταιρειών ΦΟ.Δ.Σ.Α.:

1. Ο ΦΟ.Δ.Σ.Α. με την επωνυμία «Διαχείριση Απορριμμάτων Νομού Χίου Α.Ε.» και τον διακριτικό τίτλο «ΔΙ.Α.ΝΟ.Χ. Α.Ε.»..

2. Ο ΦΟ.Δ.Σ.Α. με την επωνυμία «ΔΙΑΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΑΠΟΡΡΙΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΛΕΣΒΟΥ Ανώνυμη εταιρεία Ο.Τ.Α» και τον διακριτικό τίτλο «Δ.Ε.Δ.Α.Π.Α.Λ. Α.Ε.».,

Για τη διοίκηση και λειτουργία των ανωτέρω ανωνύμων εταιρειών, ισχύουν τα προαναφερόμενα στην παρούσα εγκύκλιο και οριζόμενα στο άρθρο 236 του ν.4555/2018 για τους ΦΟ.Δ.Σ.Α. με τη νομική μορφή ανώνυμης εταιρείας⁹. Σύμφωνα με τις διατάξεις αυτές, για τους ΦΟ.Δ.Σ.Α. που λειτουργούν ως ανώνυμες εταιρείες εφαρμόζονται οι σχετικές με

⁹ Σύμφωνα με την απρ.1 του άρθρου 236 του ν.4555/2018, όπως ισχύει «Όργανα διοίκησης, διοίκηση και λειτουργία των ΦΟΔΣΑ με τη νομική μορφή ανώνυμης εταιρείας»:1. Ο ΦΟΔΣΑ με τη νομική μορφή ανώνυμης εταιρείας λειτουργεί σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος μέρους σε συνδυασμό με εκείνες του άρθρου 265 του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων (ν. 3463/2006), του κ.ν. 2190/1920 (Α' 144) και του ν. 4548/2018 (Α' 104).

τους ΦΟ.Δ.Σ.Α. διατάξεις του ν.4555/2018, σε συνδυασμό με εκείνες του άρθρου 265 του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων (ν. 3463/2006), του κ.ν. 2190/1920 και του ν. 4548/2018.

Γ. Διαχείριση των στερεών αποβλήτων στην Περιφέρεια Κρήτης (άρθρο 226Γ ν.4555/2018)

Για την αποτελεσματικότερη διαχείριση των στερεών αποβλήτων στην Περιφέρεια Κρήτης, με βάση τα ειδικώς οριζόμενα στο άρθρο 226Γ του ν.4555/2018, προβλέπεται η λειτουργία δύο (2) φορέων ΦΟΔΣΑ:

α) για την Περιφερειακή Ενότητα Χανίων, η ανώνυμη εταιρεία με την επωνυμία «ΔΙΑΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΣΤΕΡΕΩΝ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ (Ο.Τ.Α.)», με διακριτικό τίτλο «Δ.Ε.ΔΙ.Σ.Α. Α.Ε. (Ο.Τ.Α.)», έδρα τα Χανιά και δήμους-μέλη τους δήμους της Περιφερειακής Ενότητας Χανίων.

β) για τις περιφερειακές ενότητες Ηρακλείου, Ρεθύμνης και Λασιθίου, ο σύνδεσμος με την επωνυμία «ΕΝΙΑΙΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΩΝ ΚΡΗΤΗΣ», με διακριτικό τίτλο «Ε.Σ.Δ.Α.Κ.», έδρα το Ηράκλειο και δήμους μέλη τους δήμους των περιφερειακών ενότητων Ηρακλείου, Ρεθύμνης και Λασιθίου.

Για τη διοίκηση και λειτουργία των ανωτέρω φορέων ΦΟ.Δ.Σ.Α., ισχύουν τα προαναφερόμενα στην παρούσα εγκύκλιο και οριζόμενα, για μεν τους ΦΟ.Δ.Σ.Α. με τη νομική μορφή ανώνυμης εταιρείας, στο άρθρο 236 του ν.4555/2018, για δε τους ΦΟ.Δ.Σ.Α. με τη νομική μορφή του συνδέσμου Ο.Τ.Α., στα άρθρα 229-235 του ν.4555/2018,. Ο ΦΟ.Δ.Σ.Α., για παράδειγμα, με τη νομική μορφή της ανώνυμης εταιρείας λειτουργεί σύμφωνα με τις διατάξεις του ν.4555/2018 σε συνδυασμό με εκείνες του άρθρου 265 του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων (ν. 3463/2006), του κ.ν. 2190/1920 και του ν. 4548/2018.

7. Έλεγχος νομιμότητας αποφάσεων ορισμού/εκλογής των οργάνων διοίκησης νομικών προσώπων Ο.Τ.Α.

Οι αποφάσεις συγκρότησης των οργάνων διοίκησης των νομικών προσώπων και επιχειρήσεων των Ο.Τ.Α. καθώς και των συνδέσμων Ο.Τ.Α. δεν εμπίπτουν στον υποχρεωτικό έλεγχο νομιμότητας του άρθρου 225 του ν.3852/2010. Υπόκεινται ωστόσο σε αυτεπάγγελτο έλεγχο νομιμότητας σύμφωνα με το άρθρο 226 καθώς και στην ειδική διοικητική προσφυγή του άρθρου 227 του ίδιου νόμου.

8. Αντικατάσταση αιρετών μελών διοικητικών συμβουλίων λόγω ανεξαρτητοποίησης ή διαγραφής

Με το άρθρο 5 του ν.5056/2023 (Α' 163) τροποποιείται η διάταξη της παρ. 6 του άρθρου 66 του ν.3852/2010 και διαμορφώνεται ως εξής:

«Το μέλος του δημοτικού συμβουλίου που ανεξαρτητοποιήθηκε ή διαγράφηκε από την παράταξή του, δεν μπορεί να ενταχθεί σε άλλη παράταξη και δεν μπορεί να εξακολουθήσει να είναι μέλος του Προεδρείου ή της δημοτικής επιτροπής, ή άλλων επιτροπών, συμβουλίων και λοιπών συλλογικών οργάνων πάσης φύσεως νομικών προσώπων, κληροδοτημάτων και σωματείων, εφόσον την ιδιότητα αυτή απέκτησε ή εκλέχτηκε σε αυτή ως μέλος της παράταξης από την οποία ανεξαρτητοποιήθηκε ή διαγράφηκε, καθώς και να παραμείνει ή να οριστεί αντιδήμαρχος.»

Τελικές επισημάνσεις

Ως προς τις προθεσμίες για τη συγκρότηση των οργάνων διοίκησης των νομικών προσώπων επισημαίνουμε ότι: λαμβανομένης υπόψη της αρχής της χρηστής διοίκησης, τα διοικητικά όργανα οφείλουν να ασκούν τις αρμοδιότητές τους εντός εύλογου χρόνου, και σχετικώς τονίζουμε την πάγια άποψη ότι οι τιθέμενες προθεσμίες για ενέργειες της Διοίκησης είναι ενδεικτικές, εκτός εάν από τις διατάξεις που τις προβλέπουν προκύπτει ρητώς και ανεπιφύλακτα ότι είναι αποκλειστικές, χωρίς να αποκλείεται, πάντως, ο χαρακτηρισμός αυτός να έχει την έννοια της έντονης υπόδειξης προς τη Διοίκηση να περατώσει το ταχύτερο τη διαδικασία εντός εύλογου χρόνου [βλ. και άρ. 10 παρ. 5 του ν.2690/1999 (Α' 45) Κώδικας Διοικητικής Διαδικασίας].

Στο σημείο αυτό τίθεται το ζήτημα της ερμηνείας του εύλογου χρόνου, ο οποίος εξειδικεύεται μέσω των πραγματικών δεδομένων και, πάντως, δεν δύναται να είναι τέτοιος που να υπερβαίνει τον συνταγματικώς ανεκτό χρόνο. Ως εκ τούτου, τα αρμόδια όργανα των Ο.Τ.Α. προβαίνουν στον ορισμό των διοικήσεων των νομικών προσώπων τους, λαμβάνοντας υπόψη τις προθεσμίες που ο νομοθέτης θέτει για κάθε κατηγορία νομικού προσώπου που, κατά βάση, είναι ενδεικτικές για την Τοπική Αυτοδιοίκηση. Προς επίρρωση των ανωτέρω, από τις συναφείς διατάξεις στον Κ.Δ.Κ. σχετικά με τη θητεία των μελών των διοικητικών συμβουλίων των νομικών προσώπων των Ο.Τ.Α., προκύπτει ότι αυτή λήγει πάντα με την εγκατάσταση του νέου διοικητικού συμβουλίου. Ο μη ορισμός, ωστόσο, από τις νέες αυτοδιοικητικές αρχές των διοικήσεων των νομικών προσώπων τους δεν μπορεί να δεσμεύει

τα απερχόμενα διοικητικά συμβούλια να λειτουργούν και να διοικούν τα νομικά πρόσωπα εκ μέρους των νέων αυτοδιοικητικών αρχών επ' αόριστο χρόνο.

Είναι κρίσιμο λοιπόν τα αρμόδια όργανα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης (δημοτικά συμβούλια) να σπεύσουν να ολοκληρώσουν τις σχετικές διαδικασίες ορισμού των διοικήσεων των νομικών τους προσώπων και των επιχειρήσεών τους.

Σύμφωνα με τα ανωτέρω, παρακαλούμε για τις ενέργειές σας και σας γνωρίζουμε ότι είμαστε στη διάθεσή σας για περαιτέρω διευκρινίσεις και πληροφόρηση.

Την εγκύκλιο μπορείτε να την αναζητήσετε στον δικτυακό τόπο του Υπουργείου Εσωτερικών www.yres.gr, στη διαδρομή: Υπουργείο/Εγκύκλιοι - Αποφάσεις.

Ο Αναπληρωτής Υπουργός

Θεόδωρος Λιβάνιος

ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ:

- Υπουργείο Ναυτιλίας Νησιωτικής Πολιτικής
- Υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής & Οικογένειας
- Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας & Οικονομικών/ Γενικό Λογιστήριο του Κράτους
- Υπουργείο Πολιτισμού
- Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας
- Γενική Γραμματεία Συντονισμού Διαχείρισης Αποβλήτων
- Κεντρική Ένωση Δήμων Ελλάδας
- Ένωση Περιφερειών Ελλάδας
- Περιφερειακές Ενώσεις Δήμων
- ΠΟΕ-ΟΤΑ
- ΠΟΠ-ΟΤΑ
- ΕΕΤΑΑ ΑΕ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΔΙΑΝΟΜΗ

- Γραφείο Υπουργού
- Γραφείο Αναπληρωτή Υπουργού
- Γραφείο Γενικού Γραμματέα Αυτοδιοίκησης και Αποκέντρωσης
- Γραφείο Γενικής Διευθύντριας Αποκέντρωσης και Τοπικής Αυτοδιοίκησης
- Διεύθυνση Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης
(με την παράκληση να το αναρτήσει στον δικτυακό τόπο του Υπουργείου)
- Διεύθυνση Προσωπικού Τ.Α.
- Διεύθυνση Οικονομικών Τ.Α.
- Διεύθυνση Διοικητικής Υποστήριξης
Τμήμα Τεχνικών Υπηρεσιών

- Διεύθυνση μας/ Τμήμα Α' Βαθμού